

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma
moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla

Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi

Opetus- ja kulttuuriministeriön
toimenpideohjelma moninaisuuden
edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla

Maija Lummepuro (toim.)

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriö

This publication is copyrighted. You may download, display and print it for Your own personal use. Commercial use is prohibited.

ISBN pdf: 978-952-263-928-8

ISSN pdf: 1799-0351

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Kannen kuva: Mostphotos

Helsinki 2023

Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi
Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2023:28		Teema	Kulttuuri
Julkaisija	Opetus- ja kulttuuriministeriö		
Toimittaja/t	Maija Lummepuro (toim.)		
Kieli	suomi	Sivumäärä	80

Tiivistelmä

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla perustuu ministeriön asettaman työryhmän loppuraporttiin (2021). Ohjelman tavoitteena on huomioida Suomen väestön moninaistuminen kaikessa taide- ja kulttuuripoliittisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Ohjelman läpileikkaavina periaatteina on edistää yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutumista, kulttuuriperinnön moninaisuuden tunnistamista ja kulttuurien välisen vuoropuhelun vahvistamista sekä kaikkien Suomessa asuvien mahdollisuutta kasvattaa tietojään ja taitojaan ja niiden hyödyntämistä työssä ja vapaa-ajalla.

Ohjelmaan on koottu kuusi toimenpidekokonaisuutta, joilla edistetään kulttuurista moninaisuutta, yhdenvertaisuutta ja kotoutumista kulttuuripoliittisessa työssä (strategiat, rahoitus, tulos- ja tavoiteohjaus), hallinnonalan virastoissa ja kansallisissa taidelaitoksissa sekä yhteistyössä kulttuurialan yhteisöjen kanssa. Tietoperustan vahvistaminen ja valtioneuvoston piirissä tehtävät toimenpiteet ovat tärkeä osa ohjelmaa.

Ohjelman toteutumista seurataan osana hallinnonalan ohjausta ja johtamista, hyödyntäen muun muassa indikaattoreita, tutkimuksia ja selvityksiä. Ohjelmaa päivitetään ministeriön ja valtioneuvoston strategiatyöstä nousevien tarpeiden sekä kulttuurin toimialan edustajien kanssa käytävän vuoropuhelun ja kehittämistyön pohjalta.

Asiasanat kulttuurinen moninaisuus, yhdenvertaisuus, kotoutuminen (maahanmuuttajat), monikielisyys

ISBN PDF	978-952-263-928-8	ISSN PDF	1799-0351
-----------------	-------------------	-----------------	-----------

Julkaisun osoite <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-928-8>

Konst, kultur och ett mångfaldigt Finland

Undervisnings- och kulturministeriets åtgärdsprogram för att främja mångfald inom konst och kultur

Undervisnings- och kulturministeriets publikationer 2023:28**Tema**

Kultur

Utgivare

Undervisnings- och kulturministeriet

Redigerare

Majja Lummepero (red.)

Språk

finska

Sidantal

80

Referat

Undervisnings- och kulturministeriets åtgärdsprogram för att främja mångfald inom konst och kultur grundar sig på slutrapporten från en arbetsgrupp som tillsatts av ministeriet (2021). Målet med programmet är att beakta den ökande mångfalden bland befolkningen i Finland i all planering och allt beslutsfattande inom konst- och kulturpolitik. Programmets genomgående principer är att främja likabehandling och jämställdhet, identifiering av kulturarvets mångfald och stärkande av dialogen mellan olika kulturer. Med hjälp av programmet skall man även göra det möjligt för alla som bor i Finland att öka sina kunskaper och färdigheter och utnyttja dem i arbetet och på fritiden.

Programmet omfattar sex åtgärdsområden som främjar kulturell mångfald, likabehandling och integration i det kulturpolitiska arbetet (strategier, finansiering, resultat- och målstyrning), vid ämbetsverk inom förvaltningsområdet och nationella konstinstitutioner samt i samarbetet med sammanslutningar inom kulturbranschen. Stärkandet av kunskapsbasen och de åtgärder som vidtas inom statsrådet är en viktig del av programmet.

Genomförandet av programmet följs upp som en del av styrningen och ledningen av förvaltningsområdet med hjälp av bland annat indikatorer, undersökningar och utredningar. Programmet uppdateras utifrån de behov som uppstår i samband med ministeriets och statsrådets strategiarbete samt utifrån dialogen och utvecklingsarbetet med företrädare för kulturbranschen.

Nyckelord

kulturell mångfald, likabehandling, integration (invandrare), flerspråkighet

ISBN PDF

978-952-263-928-8

ISSN PDF

1799-0351

URN-adress<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-928-8>

Art, Culture and Diverse Finland

The Ministry of Education and Culture's action plan to promote diversity in the field of arts and culture

Publications of the Ministry of Education and Culture, Finland 2023:28		Subject	Culture
Publisher	Ministry of Education and Culture		
Editor(s)	Majja Lummeperu (ed.)		
Language	Finnish	Pages	80
Abstract			
The Ministry of Education and Culture's action plan to promote diversity in the field of arts and culture is based on the final report of a working group appointed by the Ministry (2021). The action plan aims to take into account the increasing diversity of the Finnish population in the planning and decision-making procedures in arts and cultural policy. The action plan's cross-cutting principles are to promote the realisation of equity and equality, to recognise the diversity of cultural heritage and strengthen intercultural dialogue, and to provide everyone living in Finland with the opportunity to increase their knowledge and skills and to utilise them at work and in leisure activities. The action plan contains six sets of measures that promote cultural diversity, equity and integration in cultural policy work (strategies, financing, performance and target guidance), in the agencies of the Ministry's branch of government, in the national art institutions, and in the cooperation carried out with cultural communities. Strengthening the knowledge base and carrying out measures within the Government are an important part of the action plan. Indicators, studies and analyses are used to monitor the implementation of the action plan as part of the guidance and management processes in the Ministry's branch of government. The action plan will be updated based on needs arising from the Ministry's and the Government's strategy work and on the dialogues and development work with representatives of the cultural sector.			
Keywords	cultural diversity, equality, integration (immigrants), multilingualism		
ISBN PDF	978-952-263-928-8	ISSN PDF	1799-0351
URN address	https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-928-8		

Sisältö

1	Johdanto	8
2	Maahanmuutto Suomeen ja vähemmistöjen muodostuminen Suomessa	12
3	Läpileikkaavat linjaukset kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla	15
4	Toimenpiteet moninaisuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön strategiatyössä ja kulttuurin rahoituksessa	16
4.1	Valtioneuvoston periaatepäättös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030	17
4.2	Museotoimen ja esittävien taiteiden valtionosuudet	18
4.3	Taiteen perusopetus	20
4.4	Suomen ja ruotsin kielen opetuksen lisääminen korkeakouluissa	20
4.5	Kuntien kulttuuri- ja kirjastopalvelut	21
4.6	Harkinnanvaraiset valtionavustukset	24
5	Toimenpiteet moninaisuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriössä ja sen hallinnonalan virastoissa	26
5.1	Opetus- ja kulttuuriministeriö	27
5.2	Taiteen edistämiskeskus (Taike)	29
5.3	Museovirasto	32
5.4	Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI)	35
5.5	Saavutettavuuskirjasto Celia	37
5.6	Suomenlinnan hoitokunta	38
5.7	Opetushallitus	40
6	Toimenpiteet kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi kansallisissa taidelaitoksissa	42
6.1	Kansallisooppera ja -baletti	42
6.2	Kansallisgalleria	44
6.3	Kansallisteatteri	46
7	Toimenpiteet yhteistyössä kulttuurialan yhteisöjen kanssa kulttuurisen moninaisuuden ja kotoutumisen edistämiseksi	49

8	Toimenpiteet moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koskevan tietoperustan vahvistamiseksi	51
9	Toimenpiteet valtioneuvoston piirissä kulttuurisen moninaisuuden ja kotoutumisen edistämiseksi	53
10	Toimenpideohjelman seuranta ja päivitys.....	55
	Lähdeluettelo	56
	Liite. Tiivistelmä suomen, venäjän, viron, arabian, englannin ja somalin kielellä.....	57

1 Johdanto

Opetus- ja kulttuuriministeriön ”Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen”-työryhmän loppuraportti ja ministeriön toimenpideohjelman valmistelu kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi ovat osoittaneet, että kulttuurihallinnossa osataan aiempaa paremmin tunnistaa maahanmuuttoon liittyvän moninaisuuden ja kotoutumisen edistämisen kipukohdat. Työryhmätyön ansiosta osataan nyt myös paremmin ymmärtää, mitä asioita tulisi kehittää taiteen ja kulttuurin hallinnonalalla. Työryhmän loppuraportti sisältää seitsemään teemaan keskittyviä toimenpideohdotuksia, joiden avulla lisätään osallisuutta ja kehitetään kulttuuripalveluja. Kahdeksannessa ehdotuksessa työryhmä esittää, että ministeriö valmistelee toimenpideohdotusten toteuttamista varten toimenpideohjelman moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla.

Kulttuurin toimialan tuoreet selvitykset ja tutkimukset osoittavat kuitenkin, että maahan muuttaneet ja näkyvään vähemmistöön kuuluvat kohtaavat edelleen paljon haasteita sopeutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan. Haasteisiin lukeutuvat muun muassa yhteiskunnan vastaanottokyky ja eriarvoistavat rakenteet, kielenoppimiseen liittyvät kysymykset, työllistymisen vaikeus ja samaistumiskohteiden vähyys. Nämä seikat muun muassa hidastavat sopeutumista ja kaksisuuntaista kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Työryhmän työssä korostui myös tarve saada ajankohtaista ja laadukasta tutkimustietoa, joka antaisi vahvan perustan niin poliittiselle kuin käytännöntason päätöksenteolle. Toimijakenttä on nostanut esille myös tarpeen moninaisuutta ja etnisiä vähemmistöjä koskevan tiedontuotannon kehittämiseksi.

Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi -toimenpideohjelma

”Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi”-toimenpideohjelman avulla ministeriö toteuttaa strategiansa mukaisia kulttuuripoliittisia tavoitteita tulos-, tavoite- ja resurssiohjauksen keinoin yhteistyössä hallinnonalan virastojen, kulttuurilaitosten, kuntien sekä taiteen ja kulttuurin eri alojen yhteisöjen kanssa.

Myös poikkihallinnollinen yhteistyö on tärkeää, koska esimerkiksi yhdenvertaisuus-osaamista on oikeusministeriössä. Kotoutumisen edistämiseen liittyvissä kysymyksissä keskeistä on yhteistyö työ- ja elinkeinoministeriön ja sisäministeriön kanssa, jotta kotoutumisen edistämiseen liittyvät lukuisat kysymykset tulisivat mahdollisimman

kokonaisvaltaisesti huomioiduiksi myös taiteen ja kulttuurin näkökulmasta. Lisäksi yhteistyö sosiaali- ja terveystieteiden kanssa on olennaista, jotta kotoutumiseen liittyvät kulttuurihyvinvointinäkökulmat otetaan huomioon. Viimeisenä mutta ei vähäisimpänä on tässä yhteydessä tärkeää nostaa esille talousarviovalmisteluun liittyvä vuoropuhelu valtiovarainministeriön kanssa.

Suomi on aina ollut kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoinen yhteiskunta, joka muuttuu jatkuvasti. Muutoksiin kytkeytyvät yhteiskunnalliset ratkaisut edellyttävät erilaisten ilmiöiden tunnistamista ja huomioon ottamista aiempaa laajemmin. Avoin yhteistyö eri toimijoiden kanssa sekä esimerkiksi uskontolukutaito uskontoon ja oman tunnon vapautteen liittyvissä asioissa edistävät yhdenvertaisuutta ja yhteiskuntarauhaa. Monella kulttuuri- ja kieliryhmällä on pitkä historia yhteiskunnassamme, eikä moninaisuus rajoitu vain viimeisten vuosikymmenten maahanmuuttoon. Tässä toimenpideohjelmassa keskitytään ensisijaisesti siihen, mihin ”Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen” -työryhmän tehtävänanto rajautui.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman ”Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen” -työryhmän tehtävänä oli esittää linjauksia ja toimia, joilla Suomen taide- ja kulttuuripolitiikka voisi huomioida paremmin maahanmuuttoon perustuvaa kulttuurista moninaisuutta sekä rakentaa yhdenvertaisempaa ja tasa-arvoisempaa taide- ja kulttuurikenttää. Työryhmän tuli huomioida erityisesti tavoite vahvistaa taiteen ja kulttuurin avulla ulkomaalaistaustaisten yhteiskunnallista osallisuutta ja osallistumista kulttuuri- ja taide-elämään sekä tavoite edistää taiteen ja kulttuurin keinoin kotoutumista ja eri väestöryhmien välistä vuoropuhelua. Työryhmä luovutti ”Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi” -loppuraporttinsa 20. tammikuuta 2021.

Työryhmä esitti, että väestön moninaistuminen on otettava valtavirtaistettuna huomioon kaikessa taide- ja kulttuuripoliittisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Työryhmä linjasi kolme periaatetta, joiden toteutumiseen tulee kiinnittää huomiota kaikessa taiteen ja kulttuurin toimialan työssä. Ensimmäiseksi tulee varmistaa, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat niin periaatteiden kuin käytännön tasolla. Toiseksi on tärkeää tiedostaa, että suomalainen kulttuuriperintö on aina ollut moninaista ja muodostunut kulttuureiden vuorovaikutuksessa. Jatkossa moninaisuutta pitää oppia tunnistamaan ja tunnustamaan entistä paremmin sekä kulttuurien välistä vuoropuhelua pitää entisestään vahvistaa. Kolmanneksi työryhmä nosti sivistyksen ja osaamisen merkityksen suomalaisen yhteiskunnan menestyksen perustana. Kaikilla on oltava taustastaan riippumatta mahdollisuus kasvattaa tietojään ja taitojaan sekä hyödyntää niitä ja omaa luovuuttaan työssään ja vapaa-ajalla.

Raportissa ehdotetaan yhteensä neljääkymmentä toimenpidettä, jotka koskevat kulttuuri-politiikkaa, kulttuurin rahoitusta, työllistymistä, ammatillista kehittymistä, kulttuuripalveluja, kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä tutkittua tietoa ja tilastoja.

Viimeisessä ehdotuksessa työryhmä esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriössä laaditaan työryhmän linjaukset ja toimenpide-ehdotukset huomioon ottava ohjelma, joka konkreettisin toimin edistää kulttuurista moninaisuutta kulttuuripolitiikassa ja suomalaisessa taide- ja kulttuurielämässä. Ohjelman toteutumista tulisi seurata osana hallinnonalan ohjausta ja johtamista, hyödyntäen muun muassa indikaattoreita, tutkimuksia ja selvityksiä.¹

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettama kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän ”Kulttuurin aika on nyt ja aina”-raportissa² todetaan, että kaikilla Suomessa asuvilla on oikeus nauttia kulttuurista osana sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumista. Siksi on myös tärkeää, että kaikille suomalaisille tarjotaan tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista. Tulevaisuustyöryhmä ehdottaa, että osana valtakunnallista ja paikallista kulttuuri-politiikkaa toteutetaan ”Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi”-loppuraportin politiikka-suositukset opetus- ja kulttuuriministeriössä laadittavan toimenpideohjelman puitteissa.

Tämä toimenpideohjelma on laadittu edellä mainittujen raporttien mukaisesti. Konkreettisisissa toimenpide-ehdotuksissa pyritään tarkastelemaan moninaisuutta kuitenkin laajemmin siten, että myös ne väestöryhmät, joilla on jo pidempi historia yhteiskunnassamme, on huomioitu. Lisäksi toimenpide-ehdotuksissa on huomioitu uskonnonvapauden edistämiseen liittyviä kehittämistarpeita.

Linjaukset ja ohjelmat vuosina 2003–2019

Opetus- ja kulttuuriministeriö on julkaissut maahanmuuttopoliittiset linjaukset vuosina 2003 ja 2009 sekä työryhmäloppuraportin taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden edistämisestä vuonna 2014. Syksyllä 2015 Syyrian-sodan yhteydessä käynnistyneen pakolais- ja siirtolaisaallon ja muuttuneen toimintaympäristön johdosta ministeriö julkaisi 2016–2019 kolme julkaisua, jotka käsittelivät maahanmuuttajien integraatiota koulutuksen, kulttuurin, nuorisotyön ja liikunnan näkökulmasta. Ministeriössä laadittiin vielä erikseen vuonna 2016 ”Merkityksellinen Suomessa”-toimintaohjelma, jossa määriteltiin toimenpiteet monikulttuurisuuden, osallisuuden ja yhdenvertaisuuden vahvistamiseksi sekä

1 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#). Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021

2 [Kulttuurin aika on nyt ja aina. Kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän ehdotukset seuraavalle hallituskaudelle](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisu 2022:23

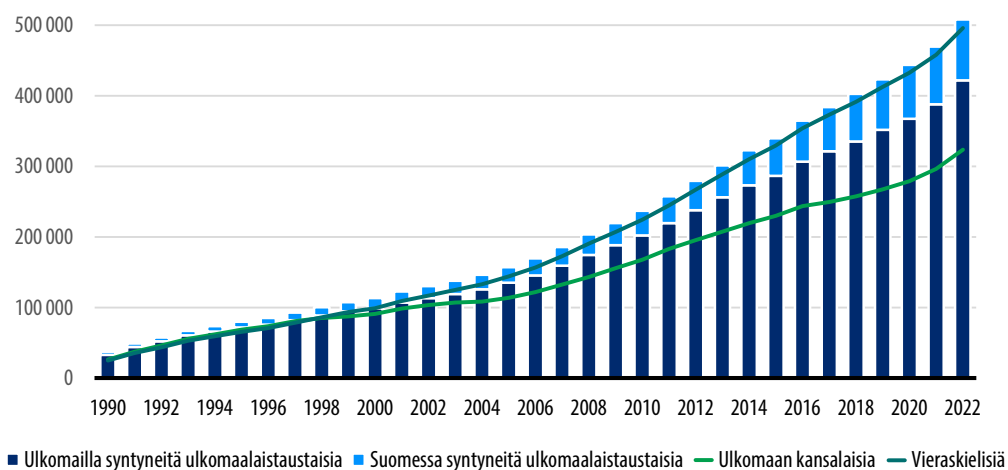
vihapuheen ja rasismien vastustamiseksi osana ministeriön eri hallinnonaloilla tehtävää työtä. (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:2. Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi, s. 36)

2 Maahanmuutto Suomeen ja vähemmistöjen muodostuminen Suomessa

Kansainvälinen muuttoliike on muuttanut Suomen väestörakenteita merkittävästi kolmen viime vuosikymmenen aikana. Kuviossa 1 tämä muutos näkyy syntyperän, äidinkielen ja kansalaisuuden kautta tarkasteltuna. Vuoden 2021 lopussa Suomessa asui noin 470 000 ulkomaista syntyperää olevaa henkilöä. Vieraskielisiä henkilöitä oli vähän vähemmän. Osalla ulkomaista syntyperää olevista on suomi tai ruotsi rekisteröitynä äidinkielenä, ja osa Suomen suomenkielisistä ja ruotsinkielisistä on ulkomaalaistaustaisia. Ulkomaan kansalaisia on kaikista vähiten, koska suuri osa Suomeen muuttaneista hankkii ajan mittaan Suomen kansalaisuuden.

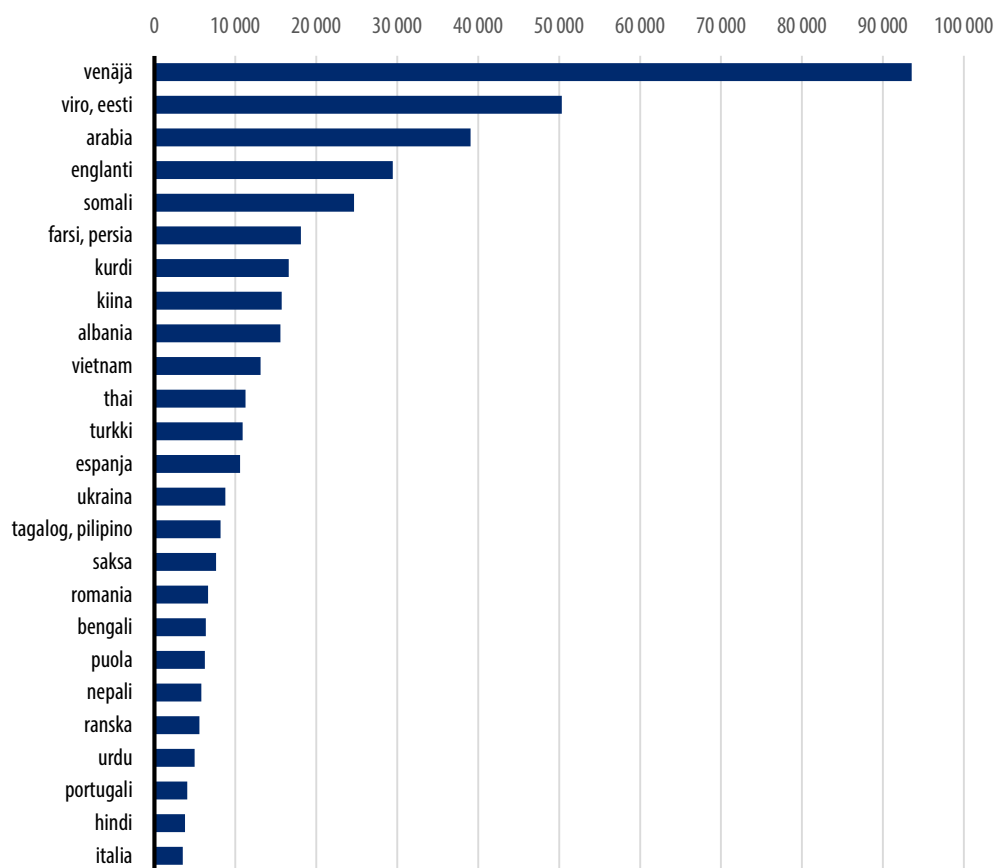
Suomen ulkomaalaistaustaista väestöä on eri puolella Suomea, mutta suuri osa heistä asuu suurimmissa kaupungeissa. Helsingissä asuu noin neljäsosa Suomen ulkomaalaistaustaisista, ja pääkaupunkiseudulla heistä noin puolet, noin 233 000 henkilöä. Suuri osa Suomeen muuttaneista on työikäisiä ihmisiä, suuri osa Suomessa syntyneistä ulkomaalaistaustaisista puolestaan lapsia ja nuoria. Tähän maahanmuuton toiseen sukupolveen kuuluvista kuitenkin jo 12 500 henkilöä oli vuoden 2021 lopussa yli 20-vuotiaita, heistä 7 224 (58 %) pääkaupunkiseudulla. Miehiä ja naisia on kaikkineen kutakuinkin yhtä paljon, mutta joissain Suomeen muuttaneiden taustamaaryhmissä on selvä mies- tai naisenemmistö.

Kuvio 1. Ulkomaisten kansalaiset, vieraskieliset ja ulkomaalaistaustaiset Suomessa 1990–2022. Lähde: Tilastokeskus.

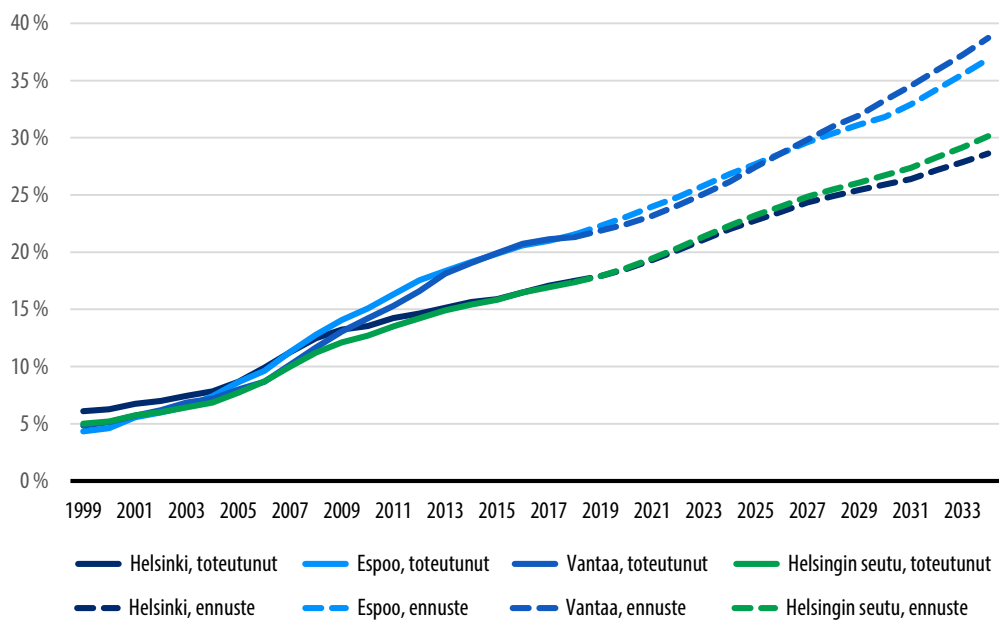
Suomeen on muuttanut ihmisiä eri puolilta maailmaa. Selvästi eniten Suomeen on kuitenkin muutettu Neuvostoliitosta, Venäjältä ja Virosta. Monet Ruotsista muuttaneista ovat suomalaistaustaisia paluumuuttajia, ja Neuvostoliitosta/Venäjältä muuttaneissa on paljon inkerinsuomalaisia paluumuuttajia perheineen. Lisäksi Suomeen on muuttanut suurempia määriä ihmisiä esimerkiksi Irakista, Somaliasta, Thaimaasta ja Kiinasta. Kieli-ryhmittäin tarkasteltuna venäjänkieliset ovat yhä selvästi suurin ryhmä, vuoden 2022 lopussa noin 93 500 henkilöä (kuvio 2). Vironkielisiä on noin 50 000 ja arabiankielisiä noin 39 000 henkilöä. Englanninkielisiä on noin 29 000 henkilöä ja somalinkielisiä noin 24 500. Englanninkielisistä suuri osa on muista kuin englanninkielisistä länsimaista.

Kuvio 2. Suurimmat vieraskielisten kieliryhmät Suomessa vuonna 2022. Lähde: Tilastokeskus.

Kansainvälinen muuttoliike Suomeen on koronaviruksen ja Ukrainan sodan aiheuttamista katkoksista ja muutoksista huolimatta ollut kasvussa. Suomalaisessa yhteiskunnassa vallitsee vahva käsitys, jonka mukaan työperusteista maahanmuuttoa tulee edelleen kasvattaa, joten Suomeen muuttaneiden osuus väestöstä kasvanee edelleen. Nuorissa ikäluokissa ulkomaalaistaustaisten osuus kasvaa joka tapauksessa nopeasti lähivuosina, etenkin pääkaupunkiseudulla ja muissa suurimmissa kaupungeissa (kuvio 3). Heistä yhä suurempi osuus on Suomessa syntyneitä ulkomaalaistaustaisia eli maahanmuuton toista sukupolvea. Kuvion 3 sisältämää vieraskielisen väestön ennustetta ei ole saatavilla koko Suomesta.

Kuvio 3. Vieraskielisten 20–29-vuotiaiden osuus ikäluokasta Helsingin seudulla 2000–2018 sekä ennuste vuoteen 2035. Lähde: Helsingin seudun vieraskielisen väestön ennuste 2018–2035, tiedot Tilastokeskus.

3 Läpileikkaavat linjaukset kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla

Opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa toimenpideohjelmansa perustaksi ”Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen” -työryhmän esittämät kolme läpileikkaavaa linjausta (Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:2, s. 15), joiden tulee heijastua kaikessa yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden hyväksi tehtävässä työssä.

1. Suomalaisessa kulttuuripolitiikassa sekä taide- ja kulttuurielämässä täytyy varmistaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon toteutuminen niin periaatteiden kuin käytännön tasolla. Ketään ei saa Suomessa syrjiä alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden tai kansallisuuden, kielen, uskonnon, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Suoran eriarvoistavan kohtelun lisäksi pitää puuttua myös rakenteelliseen, institutionaaliseen ja moniperusteiseen syrjintään ja rasismiin.
2. Moninainen suomalainen kulttuuriperintö on kautta aikojen muodostunut kulttuurien vuorovaikutuksessa. Rikas taide- ja kulttuurielämä edellyttää aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön kunnioitusta ja uudistumisen halua ja kykyä sekä laaja-alaista osallisuutta ja osallistumista. Moninaisuutta pitää oppia tunnistamaan paremmin ja kulttuurien välistä vuoropuhelua tulee vahvistaa. Kaikilla Suomessa on oikeus omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä oikeus hyödyntää monipuolisesti taiteen ja kulttuurin mahdollisuuksia.
3. Sivistys ja osaaminen ovat aina olleet suomalaisen yhteiskunnan menestyksen perusta. Suomessa on taidetta tekeviä ja kulttuuripalveluja käyttäviä ihmisiä useista maailman eri maista ja kulttuureista. Kaikilla Suomessa asuvilla on oltava mahdollisuus aktiivisina kansalaisina kasvattaa tietojaan ja lisätä taitojaan sekä hyödyntää osaamistaan ja luovuuttaan omassa arjessaan ja nauttia monipuolisesta kulttuuritarjonnasta. Halua ryhtyä taiteilijaksi tai kulttuurialan ammattilaiseksi tulee kasvattaa ja tukea.

4 Toimenpiteet moninaisuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriön strategiatyössä ja kulttuurin rahoituksessa

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripoliittinen strategia on valmistunut vuonna 2017 ja se ulottuu vuoteen 2025. Strategiassa on tunnistettu väestökehityksen moninaistuminen ja ulkomaalaistaustaisen väestöosuuden lisääntyminen Suomessa. Kun strategiaa seuraavan kerran päivitetään, tämän kehityksen vaikutuksia kulttuuripoliittikkaan on syytä tarkastella entistä monipuolisemmin.

Kulttuurialan tulevaisuushaasteita ja kehittämistarpeita käsitellyt työryhmä ehdottaa vuonna 2022 valmistuneessa raportissaan, että vuonna 2023 alkavalla hallituskaudella valtioneuvosto antaa eduskunnalle kulttuuripoliittisen selonteon, jossa käsitellään laajasti kulttuurialaa ja luovia aloja koskevia kysymyksiä, myös hallinnonalarajojen yli. Opetus- ja kulttuuriministeriö yhtyy omissa hallitusohjelmataavoitteissaan tähän esitykseen. Yhteiskunnan kulttuurisen moninaistumisen tulee olla yksi selonteon lähtökohdista sekä sen linjauksiin ja toimenpiteisiin vaikuttavista tekijöistä.

4.1 Valtioneuvoston periaatepäättös kulttuuriperintöstrategiasta 2023–2030

Kulttuuriperintö nähdään strategiatyössä voimavarana kestäväälle tulevaisuudelle ja kokonaisvaltaisena osana ihmisten elämää. Jokaisella tulee olla oikeus nauttia kulttuuriperinnöstä ja osallistua sen rikastuttamiseen. Moniarvoisessa yhteiskunnassa kulttuuriperintöalan toimijoilla on keskeinen rooli eri taustaisten yksilöiden ja ryhmien kulttuuristen tarpeiden tunnistamisessa ja tunnustamisessa, yhdenvertaisten mahdollisuuksien luomisessa suhteessa kulttuuriperintöön sekä vuoropuhelun vahvistamisessa eri sidosryhmien ja yleisöjen kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö laatii vuonna 2023 toimeenpanosuunnitelman kulttuuriperintöstrategian toteuttamiseksi yhteistyössä eri kulttuuritaustoista tulevien ryhmien kanssa. Strategian toimeenpanon yksi läpileikkaavista linjoista on kulttuurinen moninaisuus ja yhdenvertaisuus, jota edistetään seuraavilla toimenpiteillä:

- Vahvistetaan dialogia nuorten kanssa liittyen kulttuuriperintöön ja moninaisuuteen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Museoviraston, Kulttuuriperintökasvatuksen seuran ja Kulttuuria kaikille -palvelun yhteistyönä. Toimenpide voi koostua kartoitustyöstä, seminaareista, työpajoista, sosiaaliseen mediaan ladatuista videoista ja muusta nuorten ehdoilla toteutetusta materiaalista, jota olisi mahdollisuus käyttää myös kouluissa.
- Vahvistetaan kotiseututyön roolia ja mahdollisuuksia tukea kulttuurista moninaisuutta yhteiskunnassamme. Kotiseutuliitto toteutti 2019–2020 verkko-oppaan kulttuurisesti moninaisesta kotiseututyöstä.³ Tätä työtä syvennetään ja jalostetaan edelleen.
- Edistetään maahan muuttaneiden osallisuutta ja kotoutumista hyödyntämällä Kotiseutuliiton uutta ”Mestarit & Kisällit” -hanketta, jossa eri kulttuuritaustoista tulevat lapset, nuoret ja ikäihmiset kohtaavat yhdessä oppien ja kokien oman ja yhteisen kulttuuriperinnön äärellä sekä kotiseutuunsa tutustuen.⁴

3 Suomen Kotiseutuliitto: [Verkko-opas: Kulttuurisesti moninainen kotiseututyö. 2022.](#)

4 Suomen Kotiseutuliitto: [Mestarit & Kisällit -sukupolvihanke. 2022.](#)

4.2 Museotoimen ja esittävien taiteiden valtionosuudet

Opetus- ja kulttuuriministeriö on uudistanut museoiden ja teattereiden toimintaan myönnettävän rahoituksen periaatteita. Esittävän taiteen valtionrahoitus uudistui vuoden 2022 alusta ja museolaki uudistettiin vuonna 2019. Museolain ja uuden esittäviä taiteita koskevan lain yhtenä päätavoitteena on kulttuurisen moninaisuuden ja taiteen monimuotoisuuden edistäminen.

Museolain tavoitteita ovat kulttuurisen moninaisuuden edistämisen lisäksi yhteisöllisyyden ja jatkuvuuden edistäminen. Sen avulla vahvistetaan myös museoiden kulttuurisen välittäjän roolia ja kulttuurista moninaisuutta edistäviä palveluja. Museolain tavoitteiden toteuttamiseksi suunnitellaan tehtäväksi seuraavia toimenpiteitä:

- Toteutetaan maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä ja tukevia hankkeita.
- Lisätään henkilökunnan kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden osaamista.
- Museot järjestävät verkkonäyttelyitä monikulttuurisuudesta Opi museossa -sivuilla: [Opimuseossa.fi](https://www.opimuseossa.fi) - Monikulttuurisuus.
- Helsingin kaupunginmuseo on käynnistänyt kulttuuriympäristö-ohjelmatyön, jonka yhtenä kärkenä on kulttuurinen moninaisuus. Museovirasto myönsi vuonna 2021 harkinnanvaraista avustusta Helsingin kaupunginmuseolle Afrosuomalaiset Helsingissä kulttuuriympäristön tulkitsijoina ja muokkaajina -hankkeeseen. Tavoitteena on selvittää uusien helsinkiläisten suhdetta helsinkiläiseen kulttuuriympäristöön sekä herättää kiinnostusta ja innostusta oman asuinalueen ja laajemmin Helsingin aineellisen ja aineettoman kulttuuriperinnön käyttöön, hoitoon ja arvostukseen. Tärkeää on löytää uudenlaisia tapoja yhteistyölle moni-identiteettisissä yhteisöissä.
- Museovirasto on neuvottelut vuonna 2022 museolain mukaisesti alueellisten vastuumuseoiden kanssa koskien alueellisen tehtävän hoitoa ja alueellista suunnitelmaa vuosille 2023–2026. Alueellisten museoiden alueellisen työn suunnitelmiin kuuluu muun muassa:
 - Kulttuurinen moninaisuus ja erityisryhmät tulee huomioida taidemuseotoiminnassa erityisesti Uudellamaalla. Helsingin kaupunginmuseon (HAM) organisaatio on monikielinen ja museon asiantuntijat palvelevat asiakkaita eri kielillä yhdenvertaisesti. HAM Helsingin taidemuseossa toimii henkilöstön jäsenistä koostuva vastuullisuustyöryhmä, jonka tavoitteena on ekologisesti,

taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä, inklusiivinen taidemuseo. Työryhmä pyrkii jalkauttamaan ja jakamaan hyviä käytäntöjä, järjestämään henkilökunnalle koulutusta sekä huolehtimaan laadittujen tavoiteohjelmien toteutumisesta. (HAM Helsingin taidemuseo, alueellisen työn suunnitelma 2023–2026).

- Kuvataiteen saavutettavuutta, moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään myös kartoittamalla Pirkanmaan alueen maahanmuuttajataustaisia taiteilijoita, erityistä tukea tarvitsevia taiteilijoita, kieli- ja kulttuurivähemmistöihin kuuluvia sekä muihin vähemmistöihin kuuluvia taiteilijoita ja heidän työskentelymahdollisuuksiaan. Yhteistyömahdollisuuksien kartoittamista, neuvonta-avun tarjoamista ja mahdollisen taiteellisen työn tukemisen kartoittamista (esimerkiksi kiertonäyttelykonseptin tekeminen yhdessä) harjoitetaan positiivisen erityiskohtelun periaatteeseen nojaten. (Tampereen taidemuseo, alueellisen työn suunnitelma 2023–2026).

Esittäviä taiteita koskevalla lailla (Laki esittävän taiteen edistämisestä 1082/2020) pyritään edistämään kulttuurisen moninaisuuden lisäksi esittävien taiteiden palvelujen valtakunnallista ja alueellista saatavuutta ja eri väestöryhmien saavutettavuutta. Lain tavoitteiden toteutuminen varmistetaan valtionosuusjärjestelmän toimeenpanossa seuraavilla suunnitelluilla toimenpiteillä:

- Kannustetaan kaikkia valtionosuusjärjestelmän piirissä olevia laitoksia kantamaan vastuunsa moninaisuuden edistämiseksi. Seuraavan kerran valtionosuuden piiriin hyväksytään toimijat kaudelle 2025–2027. Haku käynnistyy 2024 alusta.
- Rohkaistaan valtionosuusjärjestelmän piirissä olevia laitoksia ja sen ulkopuolella olevia esittävien taiteiden yhteisöjä yhteistyöhön kulttuurisesti moninaisten ja eri kulttuuriperinteistä nousevien sisältöjen saamiseksi näyttämölle.

4.3 Taiteen perusopetus

Taiteen perusopetuksen lainsäädännöllinen perusta on pääosin 1990-luvulta, ja sen kehittämistarve on kirjattu mm. koulutuspoliittiseen selontekoon (2021) sekä Ministeriöiden tulevaisuuskatsaukseen (2022), jossa taiteen perusopetusta koskevan ratkaisun suunnaksi on kirjattu: Kehitetään taiteen perusopetuksen rakenteita, lainsäädäntöä ja rahoitusta. Taiteen perusopetuksen kehittämisen suunnat liittyvät edellä mainittujen asiakirjojen lisäksi mm. yhdenvertaisen saatavuuden ja saavutettavuuden edistämiseen sekä toimialaa koskevan tietopohjan vahvistamiseen. Edellä mainittujen tarpeiden edistämiseksi opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa taiteen perusopetuksen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä huomioon kulttuurisen moninaisuuden edistämisen näkökulmia. (2023–2027)

4.4 Suomen ja ruotsin kielen opetuksen lisääminen korkeakouluissa

Suomeen muuttaneilla taiteilijoilla ja kulttuurialan ammattilaisilla on jo tullessaan paljon tietoa ja osaamista. Pystyäkseen toimimaan täysipainoisesti ja yhdenvertaisesti suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä moni tarvitsee kuitenkin kielitaidon ja muun osaamisen kehittämistä sekä mahdollisuuksia verkostoitumiseen.

Taiteen ja kulttuurin alan oppilaitoksissa lisätään suomen ja ruotsin kielen opetusta sekä koulutusta suomalaisen taide- ja kulttuurielämän rakenteista ja työllistymismahdollisuuksista.⁵

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja korkeakoulujen välisissä sopimuksissa sopimuskaudelle 2021–2024 on sovittu, että osana strategiarahoitusta rahoitetaan 3,8 miljoonalla eurolla vuosittain korkeakoulujen kotimaisten kielten tarjonnan kehittämistä ja laajentamista. Rahoitus kohdistuu Helsingin yliopistolle, Aalto-yliopistolle, Metropolia Ammattikorkeakoululle, Haaga-Helialle ja Laurealle. Tarkoituksena on, että hankekorkeakoulujen lisäksi tarjonnan avautuminen ja laajentuminen hyödyntää koko korkeakoulukenttää. Kielibuusti – Kansainväliset osaajat kotimaisten kielten taitajiksi.

5 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#). Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021, s. 22.

4.5 Kuntien kulttuuri- ja kirjastopalvelut

Kunnat huomioivat kulttuurisen ja muun moninaisuuden sekä yhdenvertaisuuden edistämisen tarpeet järjestäessään kulttuuri- ja kirjastotoimintaansa sekä palvelujaan. Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain 6 §:n mukaisia valtakunnallisia ja alueellisia kehittämissuhteitä voidaan myös hyödyntää tähän tarkoitukseen.⁶ Kuntien kulttuuritoiminnasta annetun lain 2 §:n mukaan lain tavoitteiden toteutumisen lähtökohtia ovat mm. kulttuurinen moninaisuus ja vuoropuhelu ja 3 §:n mukaan kunnan tehtävänä on mm. edistää kulttuurista vuoropuhelua.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa kuntien kulttuuritoiminnan [valtakunnallista kehittämistehtävää](#) kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi kuntien kulttuuripalveluissa ja seuraa valtionavustusta saaneen kehittämistehtävän toteutusta ja sen vaikuttavuutta vuosina 2022–2024.

Kulttuuripalveluilla on keskeinen rooli kunnallisen kulttuurisen ja vuorovaikutuksellisen kotoutumisen edistäjänä ja kotoutumiskoulutuksen resurssina. Osana kotoutumiskoulutusta ja muuta kotoutumista on tarpeen hyödyntää jatkossa yhä enemmän yleisten kirjastojen, kuntien kulttuuritoiminnan, museoiden ja muiden taide- ja kulttuurilaitosten sisältöjä ja palveluita.

Kirjastolain mukaisia yleisten kirjastojen kehittämistehtäviä sekä kuntien kulttuuritoimintalain mukaisia valtakunnallisia ja alueellisia kehittämistehtäviä voidaan myös hyödyntää tähän tarkoitukseen. Vahvistetaan kirjastojen henkilöstön moninaisuusosaamista ja kulttuurienvälistä kompetenssia kohdentamalla valtionavustusrahoitusta tähän toimintaan.⁷

[Kirjastolain 2 §:n](#) tavoitteiden turvin yleisten kirjastojen toiminnassa taataan monia moninaisen yhteiskunnan tavoitteita, ml. väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin, aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, moniarvoisuus ja kulttuurinen moninaisuus.

6 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#). Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021, s. 18.

7 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#). Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021, s. 18.

Lain tavoitteiden toteuttamiseksi suunnitellaan tehtäväksi seuraavia toimenpiteitä:

- Monikielinen kirjasto koordinoi Satakielikuukautta, jonka aikana järjestetään monikielisyyteen liittyviä tapahtumia eri puolilla Suomea, esimerkiksi järjestämällä kuukauteen liittyviä tapahtumia kouluissa. (21.2.–21.3. vuosittain)
- Kirjastohenkilöstön moninaisuusosaamista lisäävän täydennyskoulutuksen rahoittaminen osana kirjastotoimen aluehallinnon ja alueellista kehittämistehtävää hoitavien kirjastojen valtionrahoitusta. Seurataan täydennyskoulutustilaisuuksien määrää ja alueellista kattavuutta. (jatkuva)
- Kirjastot saavat selkokirjallisuuden hankkimiseen vähälevikkisen laatukirjallisuuden ostotukea. Selkokeskus ilmoittaa vuosittain uudet selkokirjat ostotukilistalle. (jatkuva)
- Selkokeskus ja LL-Center jatkavat selkokirjoihin liittyvää tiedotusta ja neuvontaa. (jatkuva)
- Kirjastot tarjoavat henkilöstölleen mahdollisuuden osallistua Selkokeskuksen ja LL-Centerin järjestämiin koulutuksiin, joissa käsitellään selkokirjallisuutta ja selkokielen käyttöä asiakaspalvelutilanteissa. (jatkuva)
- Kirjastojen selkokirjatietoutta voidaan parantaa rahoituksen järjestyessä tiedotuskampanjalla, jonka taustatoimijoina voivat olla esimerkiksi Selkokeskus ja LL-Center yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Kirjastot voivat hyödyntää Selkokeskuksen kirjastoille kokoamaa tietopakettia selkokirjallisuuden edistämisestä. (jatkuva)

Yleiset kirjastot, kuntien kulttuuritoiminta, museot ja muut taide- ja kulttuurilaitokset viestivät aktiivisesti kansainvälisistä taidetapahtumista ja ulkomaalaistaustaisten taiteilijoiden projekteista. Ulkomaalaistaustaisten vapaiden taiteilijoiden projektien ja kansainvälisten taidetapahtumien näkyvyyden lisäämisen tarve kunnan viestintäkanavissa nousi esiin opetus- ja kulttuuriministeriön maahanmuuttodialogissa, jossa taide- ja kulttuuri-alan ammattilaiset keskustelivat maahanmuutosta taide- ja kulttuurikentän näkökulmista. (<https://intermin.fi/maahanmuuttodialogit>) Edellä mainittujen tarpeiden edistämiseksi suunnitellaan tehtäväksi seuraavia toimenpiteitä:

- Kunnat tarjoavat enemmän näkyvyyttä ulkomaalaistaustaisten, esimerkiksi vapaan kentän taiteilijoiden taideprojekteille sekä kansainvälisille ja kulttuurisesti moninaisille taidetapahtumille viestintäkanavissaan. (jatkuva)
- Kunnat lisäävät viestintää näistä taidetapahtumista eri kielillä, jotta ne tavoittavat myös kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisia yleisöjä. (jatkuva)

Lisätään taide- ja kulttuuriorganisaatioissa asiantuntija- ja johtotehtävissä työskentelevän henkilöstön kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Tavoitteen edistämiseksi, esimerkiksi kirjastoissa tulisi aktiivisesti hyödyntää yleisiä kirjastoja koskevan lain (1492/2016) uusia säännöksiä koskien työntekijöiden kelpoisuutta.⁸ Lain tavoitteiden toteuttamiseksi suunnitellaan tehtäväksi seuraavia toimenpiteitä:

- Seurataan kirjastojen asiantuntija- ja johtotehtävissä toimivan henkilöstön kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden edistymistä ja kehitetään yhteistyössä aluehallintoviraston kanssa eri kieli- ja kulttuuritaustoja edustavien asiantuntijoiden ja johtajien määrän seurantaa. (2023–2027)
- Seurataan kirjastojen ja niiden tilojen käytön muotoutumista ja merkitystä paikkana moninaisille kohtaamisille osana kirjastojen tavoitetta aktiivisen kansalaisuuden, demokratian ja sananvapauden edistämiseksi. (jatkuva)

8 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#). Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021, s. 20-21.

4.6 Harkinnanvaraiset valtionavustukset

Taiteen ja kulttuurin harkinnanvaraisia valtionavustuksia jakavat virastot ja muut organisaatiot (kuten Suomen elokuvasäätiö) kehittävät oman alansa toimijakentän ääntä kuullen avustuskäytäntöjään siten, että kulttuurinen moninaisuus ja yhdenvertaisuus huomioidaan nykyistä paremmin valtionavustuksen saajien toiminnassa.⁹ Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Ministeriö osallistuu valtiovarainministeriön johdolla tehtävään valtionavustushankkeen kehittämistyöhön. Laajapohjaisen yhteiskehittämisen kautta luodaan yhdenmukaiset valtionavustuskäytännöt ja käsitteet, jotka lisäävät toiminnan avoimuutta, luottamusta ja yhdenvertaisuutta. Kehittämistyössä huomioidaan muiden kuin suomen- ja ruotsinkielisten hakijoiden suhteellisen määrän kasvu niin, että valtionavustuksia voi jatkossa hakea suomen ja ruotsin lisäksi myös englanniksi. Tavoitteena on rakentaa entistä tehokkaampi, vaikuttavampi ja uudistuskypyisempi toimintamalli. (2023–2027)
- Ministeriö sanoo yleisavustuspäätöksessä, että avustuksen saajan tulee toiminnassaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä noudattaa niitä koskevia työnantajavelvoitteita. Antaessaan selvityksen valtionavustuksen käytöstä avustuksen saajan tulee raportoida tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumisesta ja seurannasta tai siitä, millä muulla tavoin toiminnassa on edistetty tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Ministeriö kehittää vastuullista toimintaa tukevia kriteereitä, joilla edistetään ja seurataan hyvän hallinnon, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden sekä kestävän kehityksen toteutumista yhteisöjen toiminnassa. (2023–2027)
- Ministeriö tukee lastenkulttuurin avustusten kokonaisuudessa toimia, jotka edistävät kaikkien lasten ja nuorten mahdollisuuksia vaalia ja tuoda esiin omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. (2023–)

⁹ Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi. Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021, s.18

- Ministeriö jakaa harkinnanvaraisia avustuksia uskontojen vuoropuhelun edistämiseen. Avustusten tavoitteena on edistää hyviä suhteita eri uskonnollisten ryhmien välillä. Vuoropuhelun kautta uskonnolliset yhteisöt osoittavat julkisesti tukensa ja arvostuksensa erilaisten uskontojen rauhanomaiselle kohtaamiselle. (jatkuva)
- Ministeriö laatii selvityksen siitä, miten uskonnollisten ja elämänkatsomuksellisten yhteisöjen yhdenvertaisuutta olisi mahdollista edistää valtionavustusten myöntämisessä. (2024–2025)
- Suomen elokuvasäätiö on tukenut Women in Film and Television Finlandin (WIFT) kehittämää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyökalua, jonka säätiö ottaa käyttöön yhdessä muiden elokuva-alan rahoittajatahojen kanssa. Työkalu opastaa monimuotoisuuden huomioimiseen tuotantoja valmisteltaessa. (jatkuva)
- Suomen elokuvasäätiön henkilökuntaa jatkokoulutetaan monimuotoisuuden ja yhdenvertaisuuden huomioimiseen asiakaspalvelussa. Säätiön tukiasiakkaille suunnattuja infotilaisuuksia ja tietosisältöjä tarjotaan myös englannin kielellä. (jatkuva)
- Selkokeskus jatkaa opetus- ja kulttuuriministeriön sille delegoiman selkokirjallisuuden valtionavustuksen jakamista selkokirjojen tekijöille. (jatkuva)
- Taide- ja kulttuurialan toimijat voivat viestintähankkeissaan hyödyntää Selkokeskuksen teksti- ja koulutuspalveluita: Selkokeskuksen valtakunnallinen selkotunnustarkistus on maksuton ja kaikkien selkoaineistoja julkaisevien tahojen haettavissa. Selkokeskus tarjoaa myös maksullisena palveluna selkotekstien arviointia sekä selkokoulutuksia. Selkokeskuksen kautta saa tietoa selkotekstien mukauttajista. Selkoruotsiin liittyviä teksti- ja koulutuspalveluita tarjoaa LL-Center. (jatkuva)

5 Toimenpiteet moninaisuuden edistämiseksi opetus- ja kulttuuri-ministeriössä ja sen hallinnonalan virastoissa

Opetus- ja kulttuuriministeriön tehtävä on huolehtia kulttuurin toimialan lainsäädännöstä, hallintorakenteesta ja -käytännöistä, rahoituksesta, strategisesta ohjauksesta ja muista yleisistä toiminnan ja sen kehittymisen edellytyksistä. Kulttuuripolitiikan toimialaan kuuluvat mm. taiteen ja kulttuurin alat, museot ja kulttuuriperintö, kirjastot, kulttuurivienti ja luova työ.

Opetus- ja kulttuuriministeriön taide- ja kulttuuripolitiikan hallinnonalalla toimii viisi virastoa: Taiteen edistämiskeskus (Taike), Museovirasto, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI), Saavutettavuuskirjasto Celia ja Suomenlinnan hoitokunta. Koulutuspolitiikan alalla virastona toimii Opetushallitus. Toimintaohjelmaan on sisällytetty Opetushallituksen toimenpiteitä, jotka liittyvät tutkintojen ja osaamisen tunnustamisen periaatteisiin taiteen ja kulttuurin alla.

Kaikkien virastojen perustoiminnassa huomioidaan kulttuurinen moninaisuus ja kotoutumisen edistäminen. Kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden painopisteistä, käytännön toimenpiteistä ja niiden seurannasta sovitaan ministeriön ja virastojen välisissä tulosneuvotteluissa tulossopimuskaudelle 2024–2027. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää seuraaviin toimenpiteisiin:

- Edistetään rasismiin vastaista työtä ja yhdenvertaisuutta.
- Kasvatetaan jatkuvasti viraston johdon ja asiantuntijoiden yhdenvertaisuus- ja kulttuurisen moninaisuuden osaamista sekä kehitetään monimuotoisuusjohtamista.
- Osallistetaan tavoitteellisesti ulkomaalaistaustaisten tai kulttuurisesti moninaisen taustan omaavia henkilöitä viraston työhön rekrytoinnin ja ulkopuolisen asiantuntijatyön keinoin, käyttämällä esimerkiksi Kulttuuria kaikille -palvelun moninaisuusagentteja tai muita moninaisuuskouluttajia.

- Vahvistetaan yhdenvertaisuus- ja moninaisuusosaamista ja kehitetään työelämän käytäntöjä järjestämällä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävä kehityksen dialogikortti-työpajoja (2023–2027)
- Kasvatetaan selkokielisyyteen liittyvää osaamista henkilökuntaa kouluttamalla, jotta virastoissa osataan tunnistaa tarve selkokieliselle materiaalille ja osataan tuottaa selkokielistä materiaalia.
- Järjestetään koulutusta kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden huomioimisesta rekrytointiprosesseissa ja positiivisen erityiskohtelun käytöstä yhdenvertaisen kohtelun aktiiviseksi edistämiseksi (2023–2027)
 - [THL, monimuotoisuus rekrytoinnissa](#)
 - [Yhdenvertaisuusvaltuutettu, positiivinen erityiskohtelu](#)
- Arvioidaan työtehtävien edellyttämiä kielitaitovaatimuksia kriittisesti rekrytointin yhteydessä ja edistetään kielitietoisuutta työyhteisöissä esimerkiksi käyttämällä kokouksissa useampaa työkieltä rinnakkain.
[THL, kielitietoinen työskentely](#)

Kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään virastojen toiminnassa jäljempänä kuvatuilla virastojen omilla ja yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa muotoilluilla toimenpiteillä.

5.1 Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö pitää tärkeänä, että väestön etninen, kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus otetaan valtavirtaistettuna huomioon kaikessa taide- ja kulttuuripoliittisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa. Yhä merkittävämpään asemaan nousevat digitaaliset sisällöt ja ympäristöt tarjoavat mahdollisuuden luovalle ilmaisulle ja kulttuurien väliselle vuorovaikutukselle ja näin vahvistavat digitaalisen sivistyksen rakentumista. Hyvinvointia ja terveyttä edistäväillä kulttuurihyvinvointipalveluilla on iso merkitys moninaisuuden edistämisessä, eri väestöryhmien osallisuuden vahvistamisessa sekä kulttuuripalvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden edistämisessä. Kulttuuri ja taide edistävät tutkitusti hyvinvointia ja niiden avulla voidaan vastata moninaistuvan yhteiskunnan tarpeisiin ja haasteisiin. Ministeriö kehittää omia ja hallinnonalansa virastojen ja kansallisten taidelaitosten menettelytapoja niin, että ne heijastavat Suomen moninaisia väestörakenteita.

Uskonnolliset tapahtumat ovat perinteisesti kuuluneet suomalaiseen tapakulttuuriin, ja kulttuurinen ja yhteiskunnallinen sidos kristilliseen perintöön on ollut vahvaa. Kirkon jäsenmäärä on kuitenkin vuosi vuodelta laskenut samalla kun uskontokuntiin kuulumattomien ja rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien määrä on lisääntynyt. Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien määrän kasvun taustalla ovat pääasiassa maahanmuuttoon liittyvät syyt ja alaryhmien muodostuminen Suomessa jo aiemmin toimineiden uskonnollisten yhteisöjen piiriin. Nuorempien sukupolvien uskonnollisuus on tutkimusten mukaan vähentynyt. Yhä useampi nuori mieltää itsensä henkiseksi, mutta ei hengelliseksi. Näiden kehityssuuntausten johdosta uskontoon ja katsomuksiin liittyvät yhteiskunnalliset kysymykset ovat tulevaisuudessa yhä moninaisempia.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuri- ja taidepolitiikan osasto edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Ministeriö huomioi valtion talousarviovalmistelussa kulttuurisen moninaisuuden kasvavan yhteiskunnallisen merkityksen, ja kiinnittää erityistä huomiota yhdenvertaisuusnäkökohtiin. (jatkuva)
- Ministeriö ottaa huomioon kulttuuripoliittisessa valmistelussa uusien ilmiöiden yhteyden kulttuurisen moninaisuuden edistämiseen, kuten digitaalisten ympäristöjen kehittämiseen liittyvät toimet. (2023–2027)
- Ministeriö kiinnittää huomiota toiminnassaan mahdollisuuteen harjoittaa positiivista erityiskohtelua ja tehdä erillISRatkaisuja esim. henkilöstörekrytoinnissa, jos niiden avulla voidaan edistää yhdenvertaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden tavoitteiden saavuttamista. (jatkuva)
- Ministeriö vahvistaa henkilökunnan yhdenvertaisuus- ja moninaisuus-osaamista sekä kehittää organisaationsa työelämän käytäntöjä järjestämällä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen dialogikortti-työpajoja. (2023–2027)

Kuva 1. #maahanmuuttodialogit-keskustelu kulttuuritarjonnan moninaistamisesta ja osallisuudesta opetus- ja kulttuuriministeriössä marraskuussa 2022. Kuva: Kati Järvinen/OKM.

5.2 Taiteen edistämiskeskus (Taike)

Taiteen edistämiskeskus (Taike) rahoittaa taiteen tekemistä ja vahvistaa taiteen vaikuttavuutta yhteiskunnassa. Taikessa työskentelee noin 75 henkilöä: noin 2/3 on virkahenkilöitä ja 1/3 työsopimussuhteisia määräaikaisia taideasiantuntijoita, taiteilija-asiantuntijoita ja läänintaiteilijoita. Taiken päätoimipiste on Helsingissä, ja lisäksi sillä on aluetoimipisteitä. Taiteen edistämiskeskus edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta ja tukee eri väestöryhmien vuoropuhelua huomioiden kaikkia taiteessa aliedustettuja ryhmiä alkuperästä, ihonväristä, kielestä, uskonnosta, terveydentilasta, vammaisuudesta ja seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta. Taiteen edistämiskeskus edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Taike käynnistää arvion kulttuurisen moninaisuuden ja rasisminvastaisen toiminnan valtionavustusten vaikuttavuudesta. (2023–2025)
- Taike huomioi muiden kuin suomen ja ruotsin kielen taitoisten tarpeet taiteen ja kulttuurin rahoitusjärjestelmien ja -hakujen kehittämistyössä ja neuvontapalveluissa, jakaa tietoa ja järjestää koulutus- ja infotilaisuuksia maahanmuuttaneille ja vähemmistöryhmiin kuuluville henkilöille. (2023–2025)

- Taike hyödyntää kulttuurista moninaisuutta ja kestävästä kehitystä edistävän [dialogikortti-työkalun](#) tarjoamat mahdollisuudet uudistaa viraston käytäntöjä ja edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koulutustilaisuuksissa sekä käytännön työelämän kehittämisessä. (2023–2027)
- Taike perehdyttää moninaisuusagentteja ja -kouluttajia dialogikortti-työkalun käyttöön ja jalkauttaa työkalun käyttöä osaksi taiteen ja kulttuurin toimialan organisaatioiden käytänteiden ja henkilöstön kehittämistyötä. (2023–2025)
- Taike ottaa käyttöön anonyymin rekrytoinnin yhtenä rekrytoinnin muotona. (2022–)
- Taike on käynnistänyt ”BIPOC (Black, Indigenous, People of Color)” -ohjausryhmän ja kartoittaa siihen liittyvää toimintaa organisaatiossaan ja viraston luottamuselimissä.
- Taike tukee väestöryhmien vuoropuhelua taide- ja kulttuurikentällä sekä edistää vähemmistöihin kuuluvien taiteilijoiden työskentelyedellytyksiä Suomessa (2022–2027)
- Taike tarjoaa moninaisuusasiantuntijapalveluja kunnille, taideyhteisöille ja -organisaatioille sekä taiteilijoille. (jatkuva)
- Taike ottaa huomioon järjestämissään tilaisuuksissa monikielisyyden tarpeet ja edistää myös kulttuuriseen moninaisuuteen liittyviä teemoja sisällöissään. (2023–)

Kuva 2. Dialogikortit. Kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen työkalu. Kortti 9. Rauha, oikeus ja hyvä hallinto. Steller Jay (2022). Kuvittaja: Inês Wellenkamp de Mesquita Mendes Jales.

5.3 Museovirasto

Museovirasto on kulttuuriperinnön asiantuntija, palvelujen tuottaja, toimialansa kehittäjä ja viranomainen. Sen tehtäviin kuuluu kartuttaa, hoitaa ja esitellä kulttuurihistoriallista kansallisuusomaisuutta sekä tallentaa, tuottaa ja välittää tietoa. Museovirasto vastaa kulttuurihistoriallisesti arvokkaan ympäristön, arkeologisen kulttuuriperinnön ja rakennusperinnön sekä kulttuuriomaisuuden suojelusta yhdessä muiden viranomaisten ja muun museo- laitoksen kanssa. Museovirasto tarjoaa monipuolisia, jatkuvasti kehittyviä palveluita kaikille kansalaisille. Museoviraston yhteydessä toimii Suomen kansallismuseo, joka on valtakunnallinen kulttuurihistorian museo. Se vastaa Kansallismuseon lisäksi Hvitträskin, Hämeen linnan, Langinkosken, Louhisaaren, Olavinlinnan, Seurasaaren ulkomuseon, Suomen merimuseon, Tamminiemen ja Vankilan toiminnasta. Museovirasto ja Kansallismuseo edistävät kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

Museovirasto

- Museovirasto toimii keskustelun herättäjänä kulttuurisesta moninaisuudesta ja alustana moninaisille yhteisöille ja väestöryhmille sekä eri kulttuurien kohtaamiselle. (jatkuva)
- Museovirasto avaa valtionavustushakuja moninaisen kulttuuriperinnön vahvistamiseksi ja rikastuttamiseksi. Se kutsuu maahanmuuttajia tai muuten moninaisen kulttuurisen taustan omaavia henkilöitä suunnittelemaan hakujen sisältöjä moninaisuuden sosiaalisesti kestävän kehityksen ja inklusiivisen lähestymistavan varmistamiseksi. (jatkuva)
- Museovirasto jatkaa henkilöstökoulutuksessa kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvän osaamisen kehittämistä viraston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman mukaisesti. (jatkuva)
- Museovirasto tekee kulttuurista moninaisuutta näkyväksi aineettoman kulttuuriperinnön työssä Elävän perinnön wikiluettelon ja tapahtumien kautta. Myös lasten ja nuorten elävään perintöön liittyvässä työssä sekä kasvattajille suunnatuissa materiaaleissa kiinnitetään huomiota moninaisuuteen. (jatkuva)
- Museovirasto toteuttaa ”Elävän perinnön lähettiläät” -hankkeen, jonka tavoitteena on tuoda lisää näkyvyyttä kulttuurisesti moninaiseen elävään perintöön Suomessa sekä herättää keskustelua siitä, miten eri ryhmät osallistuvat ja voisivat osallistua elävän perinnön suojeluun Suomessa. Museovirasto toteuttaa hankkeen yhteistyössä Taiteen edistämiskeskuksen (Taite), Kulttuuria kaikille -palvelun ja Globe Art Pointin kanssa. (Syksy 2022–)
- Museoviraston kuvakokoelmien nykydokumentoinnissa on vahva painotus kulttuurisen moninaisuuden tallentamiseen. (jatkuva)

Kuva 3. Ukrainalaisten lasten kesäleiri Kansallismuseossa kesällä 2022.

Kuva: Onni Vesa/ Suomen kansallismuseo.

Suomen kansallismuseo

- Suomen kansallismuseo toimii keskustelun herättäjänä kulttuurisesta moninaisuudesta ja alustana vähemmistöille sekä eri kulttuurien kohtaamiselle. (jatkuva)
- Kansallismuseo lisää suurimmissa museokohteissaan maahanmuuttaja-taustaisille kansalaisille palveluita ja ottaa heidät mukaan kehittämään toimintaansa. Kehitystyössä huomioidaan tarpeet ohjelmiston kielivalikoimissa, sisällöissä ja niiden yhteisöllisissä tuotantotavoissa. (jatkuva)

- Suomen kansallismuseon kohteiden yleisötyö perustuu vahvasti kumppanuuksiin järjestöjen, yhteisöjen, kaupunkien ja yritysten kanssa, ja museo työllistää eri alojen taiteilijoita, tutkijoita ja asiantuntijoita. Museo huomioi moninaisuuden tarjoten työmahdollisuuksia eri taustoista tuleville. (jatkuva)
- Suomen kansallismuseo kohtaa järjestelmällisesti paikallisia kotouttamiskoulutusten järjestäjiä, jotta se voi tunnistaa tarpeita palvelujensa muotoilemiseksi osana museon pitkän tähtäimen suunnitelmaa. Kohteet: Hämeen linna, Olavinlinna, Suomen merimuseo ja Kansallismuseo. (jatkuva)
- Suomen kansallismuseo järjestää kahdesti vuodessa yläkoulujen TET-työssäoppimisjakson Kansallismuseossa, jossa osallistujat valitaan aina väestön moninaisuus huomioiden. (jatkuva)
- Kansallismuseon palveluvalikoimaan on jo kuuden vuoden ajan sisältynyt kotouttamiskoulutukseen kehitelty opastuskonsepti, jossa Suomen historiaa käydään läpi ymmärrettävästi ja suomen kieltä samalla oppien. Museossa vierailee noin 100 kotouttamisryhmää vuodessa. (jatkuva)
- Suomen kansallismuseon ”Uusi Kansallinen” -osallisuuskohtaamiset eri väestöryhmien kanssa järjestetään kahdesti kuukaudessa, max. 10 osallistujaa kerralla. Kohtaamisissa fasilitoidaan keskusteluja eri taustaisten henkilöiden välillä tuottaen tietoa ja näkökulmia Uuden Kansallisen palveluiden ja ohjelmiston moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden kehittämiseen. (jatkuva)
- Suomen kansallismuseon ”Kirjeitä saaresta” -teoskokonaisuus tuo 1 400 yläkoulun 8-luokkalaista Olavinlinnaan maaliskuussa 2023. Siinä katsojia kuljetetaan eritaustaisten taiteilijoiden esitysten äärelle. Kukin taiteilija tuo teoksellaan näkökulman siihen, miten suomalaisuus näyttäytyy hänen henkilöhistoriansa valossa. Tuottaja Kaari ja Roni Martin Compania, Taidetestaajat-hanke. (2023)
- Kansallismuseo osallistuu Helsingin kaupungin ”Kulttuurin kummilapset” -toimintaan, ja on vuonna 2023 syntyvien lasten kummimuseo. Toiminta perustuu yhdenvertaisuuteen ja matalan kynnyksen toimintaan, sekä on toimintamallina pitkäkestoinen. Toiminnalla museo tavoittaa vuositasolla 700 eri taustaista lasta vanhempineen. (2023–)
- Suomen kansallismuseon kohteissa tarjotaan säännöllisesti myös maksuttomia tapahtumia yhteiskunnallisista näkökulmista, ja kaupunkilaisten osallisuus korostuu. (2023, jatkuva)

- Kansallismuseo tuo sisällöissään esiin eri etnisten ryhmien omaa kulttuuriperintöä yhteistyössä näiden yhteisöjen kanssa nykydokumentoinnin, näyttelyjen ja tapahtumien muodossa. Vuonna 2027 avautuvassa uudistuneessa museossa Suomen kansallismuseon maailmankulttuurien kokoelmia esitellään näyttelyissä ja tapahtumissa. (2023–2027)
- Kansallismuseo järjestää jatkoseminaarin toimivista väestösuhteista yhteistyössä ”Depolarize”-hankkeen kanssa. Ensimmäinen seminaari järjestettiin marraskuussa 2022. (2023)
- Suomen kansallismuseo huomioi ohjelmistollaan ja teoillaan sekä sosiaalisen median viestinnässä teemoja, jotka rakentavat hyviä väestösuhteita, mm. saamelaisten ja romanien kansallispäivät, ruotsalaisuuden päivä, Pride-viikko. Tästä esimerkkejä ovat mm. liputukset ja ääniopastussisällöt. (jatkuva)

5.4 Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI)

KAVIn lakisäätöisiin tehtäviin kuuluvat elokuvien ja televisio- ja radio-ohjelmien säilyttäminen, audiovisuaalisen kulttuurin edistäminen, kuvaohjelmien tarjoamisen ja luokittelun valvonta sekä mediakasvatuksen edistäminen. KAVI edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- KAVI järjestää julkishallinnon työntekijöille medialukutaitoa koskevaa koulutusta. (jatkuva)
- KAVI tukee käytännön mediakasvatusta yhdenvertaisuuden huomioivilla ohjeistuksilla sekä konkreettisilla materiaaleilla, kuten selkokielisillä ja helposti muokattavilla aineistoilla. (jatkuva) ([Katsaus 2022: Systemaattisia toimenpiteitä tarvitaan yhdenvertaisen medialukutaidon kehittämiseksi \(kavi.fi\)](#))
- KAVI toteuttaa vuosittain Mediataitoviikon, jonka tarkoitus on innostaa kokeilemaan uutta ja kehittämään mediataitoja tukevaa toimintaa koko vuodeksi. Sen yhteydessä lähes 50 kumppaniorganisaatiota tekee materiaaleja ja kampanjoita inklusiivisen mediakasvatuksen edistämiseksi. [Mediataitoviikko.fi](#) (jatkuva)

- KAVI koordinoi vuosina 2023–2024 kansainvälistä ”Inclusive and Creative Media Education” -hanketta (Creative Europe, News and Media Literacy -ohjelma), jossa kehitetään yhdenvertaisuutta ja osallisuutta vahvistavia mediakasvatuskäytäntöjä.
- KAVI toteutti ”Uudet lukutaidot” -kehittämishjelman puitteissa runsaasti materiaaleja kolmella saamen kielellä suomen- ja ruotsinkielisten materiaalien lisäksi.
- KAVI toteutti yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen kanssa vuosina 2021–2022 selvityksen, jossa kuvattiin inklusiivisen ja yhdenvertaisen mediakasvatuksen nykytilaa Suomessa. Asiantuntijahaastatteluihin pohjautuvan selvityksen avulla koottiin lisäksi hyviä käytänteitä sekä tarjottiin suuntaviivoja tulevaisuuteen. Selvitys julkaistiin toukokuussa 2022.
(<https://mediataitokoulu.fi/nakokulmia.pdf>)

Kuva 4. KAVI toteutti yhteistyössä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen kanssa vuosina 2021–2022 selvityksen, jossa kuvattiin inklusiivisen ja yhdenvertaisen mediakasvatuksen nykytilaa Suomessa. Asiantuntija-haastatteluihin pohjautuvan selvityksen avulla koottiin lisäksi hyviä käytänteitä sekä tarjottiin suuntaviivoja tulevaisuuteen. Selvitys julkaistiin toukokuussa 2022. Kuvittaja: Lassi Kaikkonen.

5.5 Saavutettavuuskirjasto Celia

Saavutettavuuskirjasto Celia on saavutettavan kirjallisuuden ja julkaisemisen asiantuntija, joka tukee yhdenvertaisuutta lukemisessa ja oppimisessa. Saavutettavuuskirjasto Celia tuottaa ja välittää kirjastoaineistoa ja oppimateriaalia saavutettavassa muodossa, mm. äänikirjoina ja pistekirjoina, yhteistyössä kirjastojen ja kustantajien kanssa. Celian kirjoja voivat käyttää kaikki, joille tavallisen kirjan lukeminen on lukivaikeuden, sairauden, vamman tai vastaavan syyn vuoksi vaikeaa. Celian maksuttoman äänikirjapalvelun käyttäjäksi voi liittyä kirjastossa. Saavutettavuuskirjasto Celian kirjastopalvelut ovat asiakkaille maksuttomia. Virasto edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Saavutettavuuskirjasto Celian johtokunnassa 2023–2027 on uutena jäsenenä ulkomaalaistaustaisia henkilöitä edustava organisaatio.
- Saavutettavuuskirjasto Celia ottaa käyttöön anonyymin rekrytointin yhtenä rekrytointin muotona sekä tarjoaa ulkomaalaistaustaiselle opiskelijalle mahdollisuuden harjoitteluun ja työelämään tutustumiseen. (2022–)
- Saavutettavuuskirjasto Celia ottaa huomioon moninaisuuden teeman vuosien 2023–2025 osaamisen kehittämissuunnitelmassa.
- Saavutettavuuskirjasto Celia parantaa palveluiden saavutettavuutta edelleen, ottaa selkosuomen ja -ruotsin sekä selkeän yleiskielen asiakasviestintään, hankkii aineistoja monipuolisesti ja eri kielillä resurssien mukaisesti sekä pyrkii tavoittamaan tehokkaammin vieraskielisiä lukemisesteisiä henkilöitä. (jatkuva)

Kuva 5. Saavutettavuuskirjasto Celian äänikirjat ja muut erikoisvalmisteiset kirjat on tarkoitettu kaikille, joilla on vaikeuksia lukea tavallista tekstiä esimerkiksi näön, sairauden tai vamman vuoksi. Kuva: Saavutettavuuskirjasto Celia.

5.6 Suomenlinnan hoitokunta

Suomenlinnan hoitokunta on opetus- ja kulttuuriministeriön alainen valtion virasto, joka restauroi, ylläpitää, esittelee ja hallinnoi Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluvaa Suomenlinnaa. Suomenlinnan hoitokunnassa työskentelee noin 70 vakituista työntekijää ja lukuisia kausityöntekijöitä. Organisaatio on jaettu neljään yksikköön, jotka ovat restaurointi-, kunnossapito-, maailmanperintö- sekä hallintopalvelut. Hoitokunnan henkilöstö koostuu esimerkiksi puutarhureista, arkkitehdeista, kiinteistönhoitajista, matkailuneuvojista, puusepistä, sähköasentajista, maalareista ja monen alan hallinnon väestä. Suomenlinnan hoitokunta edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Suomenlinnan hoitokunnassa on mahdollisuus käyttää anonyymia rekrytointia yhtenä rekrytoinnin muotona. (jatkuva)

- Suomenlinnan hoitokunta huomioi rekrytoinnissa kulttuurisen moninaisuuden palkkaamalla tehtäviin moninaisen kulttuurisen taustan omaavia henkilöitä. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunta asettaa tavoitteet ja toimenpide-ehdotukset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaan koskien tasa-arvoa, henkilöstöpoliittista yhdenvertaisuutta sekä toiminnallista yhdenvertaisuutta. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunnan vuokra-asuntojen vuokraaminen mahdollistetaan kaikille, valinta suoritetaan arpomiskäytännöllä. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunnassa käydään kansainvälistä keskustelua esimerkiksi muiden Unescon maailmanperintökohteiden ja erilaisten linnoitusfoorumien kesken. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunta viestii ja esittelee maailmanperintökohdetta monikielisesti ja erityisryhmiä huomioiden. (käytössä esim. [digiopas: Suomenlinnan digiopas](#))
- Suomenlinnan hoitokunta järjestää kulttuurista moninaisuutta edistäviä tapahtumia. Se järjestää esimerkiksi vuosittain Suomenlinnassa ”Viaporin Kekri”-tapahtuman, jossa on tarjolla monipuolista kulttuuri- ja taideohjelmaa. Tapahtuman avulla myös ylläpidetään unohdettua sadonkorjuun juhlaa ja kansanperinnettä. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunta kannustaa ja edistää YK:n vastuullisuustavoitteiden mukaisesti tehokkaita julkisen ja yksityisen sektorin sekä kansalaisyhteiskunnan välisiä kumppanuuksia turvallisten ja kestävien kaupunkien sekä asuinyhdyskuntien takaamiseksi (YK:n tavoite 17.7 ja 11).
- Suomenlinnan hoitokunta tukee toiminnallaan sekä sosiaalisesti että ekologisesti kestävä kehityksen tavoitteita, esimerkiksi järjestämällä talkoita ja ”Puistokummitoimintaa”, joiden avulla vapaaehtoiset pitävät huolta historiallisesta merilinnoituksesta ja Unescon maailmanperintökohteesta. (jatkuva)
- Suomenlinnan hoitokunta vahvistaa asukas- ja toimijayhteistyötä niin paikallisella kuin kansainväliselläkin tasolla järjestämällä vuosittain Unescon ”World Heritage Volunteers”-kansainvälisen vapaaehtoistyöleirin. Leirillä vapaaehtoiset pääsevät mukaan Suomenlinnan yhteisölliseen paikallistoimintaan yhteisen maailmanperinnön säilyttämiseksi. Leiri vahvistaa asukas- ja toimijayhteistyötä edistäen samalla kulttuurien välistä vuoropuhelua ja kansojen rajat ylittävää solidaarisuutta. Vuonna 2022 leiri järjestettiin kuudennen kerran. ([Suomenlinnan vapaaehtoistyö](#))

Kuva 6. Kansainvälisen World Heritage Volunteers -vapaaehtoistyöleirin osallistujia maisemanhoitotehtävissä Suomenlinnassa elokuussa 2022. Kuva: Laura Oja.

5.7 Opetushallitus

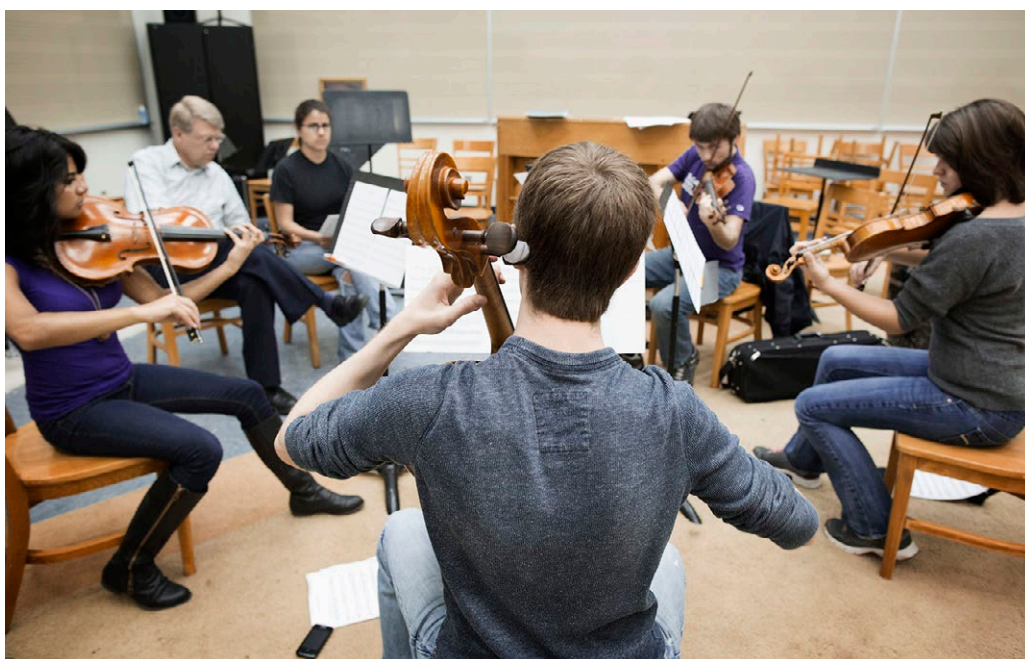
Opetushallitus kehittää koulutusta, varhaiskasvatusta, elinikäistä oppimista ja tutkintojen tunnustamista sekä edistää kansainvälisyyttä. Tutkintojen tunnustamisella tarkoitetaan päätöstä siitä, millaisen kelpoisuuden toisessa maassa suoritettu tutkinto antaa työtä tai opiskelupaikkaa haettaessa. Päätöksiä tekevät viranomaiset, oppilaitokset ja korkeakoulut sekä työnantajat. Opetushallitus edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta toimenpiteillä, jotka liittyvät tutkintojen ja osaamisen tunnustamisen periaatteisiin taiteen ja kulttuurin alla:

- Opetushallitus tiedottaa taide- ja kulttuurilaitoksille ja -organisaatioille tutkintojen tunnustamisen ja osaamisen tunnustamisen periaatteista sekä Opetushallituksen verkko- ja neuvontapalveluista. (jatkuva)

- Opetushallitus huomioi taide- ja kulttuurilaitokset ja -organisaatiot järjestäessään webinaareja/seminaareja ulkomailla suoritettujen tutkintojen tunnustamisesta, ulkomaisista koulutus- ja tutkintojärjestelmistä ja laajemmin tutkintojen ja osaamisen tunnustamisesta ja niihin liittyvistä Opetushallituksen palveluista. (jatkuva)

Opetushallitus tuo esiin edellä kuvatun tiedotuksen yhteydessä sitä, että taide- ja kulttuurilaitokset ja -organisaatiot voivat ja niiden pitää henkilöstöä rekrytoidessaan itse arvioida ulkomailla alan koulutuksen saaneiden osaamista ja pätevyyttä, koska alalla on vähän säänneltyjä ammatteja eli tehtäviä, joihin on yksityiskohtainen lakiin perustuva kelpoisuusvaatimus. Opetushallituksen päätös ulkomaisen tutkinnon tunnustamisesta on tarpeen vain, jos tehtävään on lakiin perustuva kelpoisuusvaatimus. Taiteeseen ja kulttuuriin liittyvistä ammateista säänneltyjä ovat alan opetustehtävät perusopetuksessa, lukiossa, ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa ja vapaassa sivistystyössä. Näiden ammattien kelpoisuus- ja kielitaitovaatimuksia olisi hyvä tarkastella, jotta myös ulkomaalaistaustaisten työllistyminen alan opetustehtäviin helpottuisi, mikä osaltaan edistäisi kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta.

Kuva 7. Kuva: Getty Images/Hill Street Studios.

6 Toimenpiteet kulttuurisen moninaisuuden edistämiseksi kansallisissa taidelaitoksissa

Kansallisten taidelaitosten toimintaan myönnettävästä valtion rahoituksesta on säädetty laki valtion rahoituksesta kansallisille taidelaitoksille (942/2022). Uusi laki koskee kolmea kansallista taidelaitosta: Kansallisooppera ja -baletti, Kansallisgalleria ja Kansallisteatteri. Lain avulla parannetaan muun muassa kansallisten taidelaitosten rahoituksen ennakoitavuutta ja vakautta sekä sovitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan taide- ja kulttuuripolitiikan kannalta keskeisistä määrällisistä ja laadullisista tavoitteista sekä niiden toteutumisen seurannasta ja arvioinnista.

6.1 Kansallisooppera ja -baletti

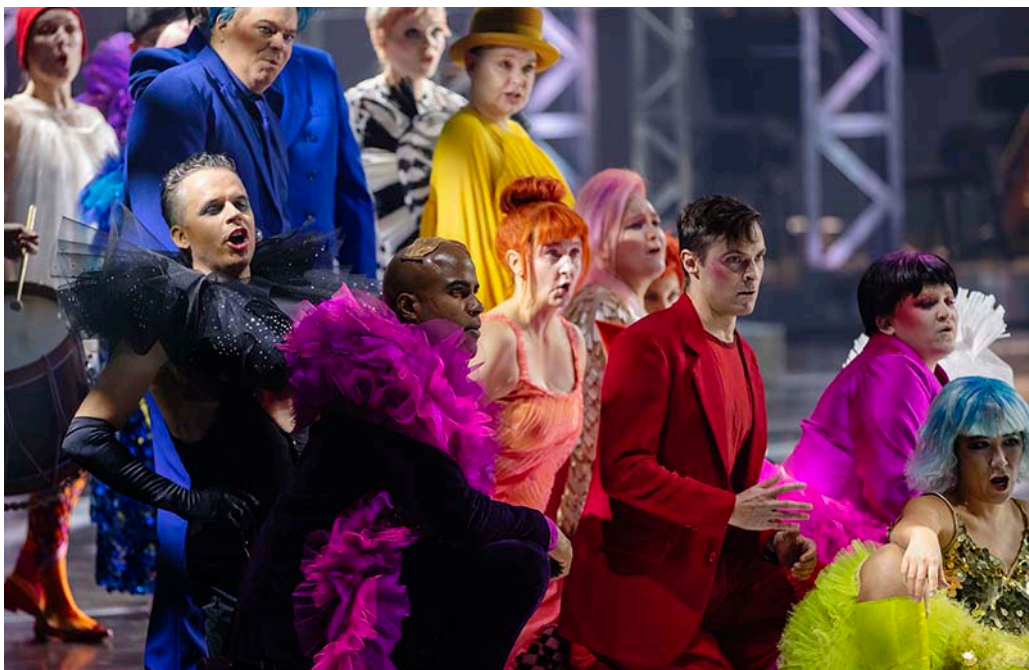
Henkilöstömäärältään Suomen Kansallisooppera ja -baletti on keskisuuri ooppera- ja balettitalo. Taidelaitos vetää puoleensa korkean tason osaamista moninaisista taustoista eri puolilta maailmaa, ja sen määrä on ollut viime vuosina jatkuvassa kasvussa. Vuonna 2022 kuukausipalkkaisia työntekijöitä oli noin 550. Taidelaitoksen henkilöstössä ml. johtotehtävissä oli 134 työntekijää yli 30 eri maasta. Tämän lisäksi taidelaitoksessa vierailee yleensä näytäntövuoden aikana noin 900–1000 työntekijää. Taidelaitoksen viestintä- ja työkielinä käytetään suomea ja englantia.

Kulttuurisen moninaisuuden kysymysten kiinnostavuudesta johtuen syksyllä 2021 Suomen Kansallisoopperaan ja -balettiin perustettiin moninaisuusfoorumi. Foorumi toimii laitoksen epävirallisena opinto- ja keskustelupiirinä, joka kokoontuu kauden aikana 3–4 kertaa, perehtyy moninaisuusasioihin, tekee ehdotuksia ja linjaussuosituksia johtoryhmälle sekä järjestää moninaisuudesta lisäkoulutusta.

Suomen Kansallisooppera ja -baletti edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Kansallisooppera ja -baletti sisällyttää kulttuurisen moninaisuuden kehitystyöhönsä. (2023–2025, jatkuva)
- Kansallisooppera ja -baletti kehittää linjaukset taiteellisten sisältöjen moninaisuuden edistämiseksi, esim. representaatiolinjauksen käyttöönotto. (2023–2025)
- Kansallisooppera ja -baletti toteuttaa säännöllisesti moninaisuus-koulutuksia henkilökunnalleen sekä ylläpitää avointa moninaisuus-keskustelua. (jatkuva)
- Kansallisooppera ja -baletti huomioi kulttuurisen moninaisuuden rekrytoinneissa. (jatkuva)
- Kansallisooppera ja -baletti kehittää moninaisuusfoorumia säännölliseksi toimintamuodoksi. (2023–2025, jatkuva)
- Kansallisooppera ja -baletti hyödyntää moninaisuustyöskentelyn verkostoja kotimaassa ja Opera Europa -järjestössä. (jatkuva)

Kuva 8. CircOpera 2.0 Suomen kansallisoopperassa marraskuussa 2022. Kuva: Emma Suominen/ Suomen kansallisooppera ja -baletti.

6.2 Kansallisgalleria

Kansallisgalleria on Suomen suurin taidemuseo-organisaatio ja kansallinen kulttuurilaitos. Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemuseo ovat Kansallisgallerian museot. Niissä vierailee vuosittain yli 600 000 kävijää. Kansallisgalleria rakentaa kulttuuriperintöä, vahvistaa kansallista taidekokoelmaa, tekee monipuolisia näyttelyitä ja saattaa taiteen yleisöjen ulottuville. Kansallisgalleria on vahva kansallinen ja kansainvälinen kulttuurikentän toimija. Sen palvelut voimistavat taiteen vaikuttavuutta yhteiskunnassa.

Kansallisgalleria on julkaissut 10.10.2022 uuden strategiansa, joka ulottuu vuoteen 2027 saakka. Kansallisgalleria on tehnyt suunnitelmia museoidensa kulttuurista moninaisuutta lisääviksi käytännön toimiksi vuosina 2023–2027. Osana tätä suunnitelmaa Kansallisgalleria panostaa saavutettavuuden kehittämiseen ja läheisyyden lisäämiseen. Kansallisgalleria edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Kansallisgallerian kaikissa kolmessa museossa on tehty antirasismi-teemaisia koulutuksia niin oppaille kuin muulle henkilökunnalle.
- Kansallisgallerian Ateneumin taidemuseon 3-vuotisella testamenttilahjoituksella palkataan yhteisötuottaja ja kehitetään aliedustettujen ryhmien käyntiohjelma 2023–2026, mikä koskee myös maahanmuuttajataustaisia ryhmiä. (2023–2026)
- Kansallisgallerian museoiden yleisötyön yksiköissä toteutetaan erityisohjelmia, jotka saavuttavat yhdenvertaisesti kokonaisia ikäluokkia tai koululuokkia (mm. Kiasman järjestämä helsinkiläisten koululaisten ”Tokaluokkalaisten taideretki”, kaikkien kolmen museon projektina osallistuminen 8-luokkalaisten valtakunnalliseen ”Taidetestaajat”-käyntiohjelmaan, osallistuminen ”Kulttuurin kummilapset”-hankkeeseen). (jatkuva)
- Kansallisgallerian ”Digitaalinen Kansallisgalleria”-ohjelma panostaa valtakunnallisen saavutettavuuden ja laajempien yleisöjen lisäämiseen niin kokoelma- kuin näyttelytoiminnan osalta; digitaaliset, suurelta osin ilmaiseksi jaettavat sisällöt ja sovellukset. (jatkuva)
- Kansallisgalleria kiinnittää selkokielen avulla huomiota siihen, miten palveluista kerrotaan erilaisille yleisöille ja miten asiakkaita voidaan puhutella mahdollisimman selkeästi. (jatkuva)

- Kansallisgallerian kaikissa museoissa turvallisemman tilan periaatteet tulevat näkyviin niin ohjelmistossa, opastuksilla ja työpajoissa kuin myös museotiloissa. (2023–2025, jatkuva)
- ”Kansallisgalleriassa kohdataan” -ohjelman (työnimi) tavoitteena on tehdä Kansallisgallerian kaikista museoista entistäkin lähestyttävämpiä ja saavutettavampia. (2023–2025)
- Kansallisgallerian museoissa on ja tulee olemaan kaikille ilmaisia päiviä, mikä on tärkeää taloudellisen saavutettavuuden näkökulmasta. (jatkuva)
- Turvapaikanhakijat pääsevät Kansallisgallerian museoihin ilmaiseksi. (jatkuva)

Kuva 9. Helsingin aikuisopiston Toiminnallinen ryhmä vierailulla Ateneumissa 5.2.2020 osana opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa Kaikuu - suomea Ateneumissa -hanketta. Kuva Helka Miettunen / @Kansallisgalleria.

6.3 Kansallisteatteri

Kansallisteatteri on vuonna 1872 perustettu vanhin suomenkielinen teatteri. Kansallisteatterin toimintaa ohjaavia arvoja ovat taiteellisuus, keskustelevuus ja tasa-arvoisuus. Kansallisteatterin tavoitteena on, että kulttuurinen moninaisuus näkyy laitoksen henkilökunnassa ja henkilökunnan rekrytoinneissa (vakituiset ja vierailijat). Teatteri asettaa tavoitteekseen myös etsiä tarinoita ja tekijöitä, jotka lisäävät moninaisuutta sen esitystoiminnassa. Teatteri tavoittelee kulttuurisen moninaisuuden lisäämistä sen muussa toiminnassa mm. luomalla erilaisten yhteistyökumppaneiden ja verkostojen kanssa toimintatapoja ja toiminnan muotoja, jotka saavuttavat moninaisen osallistuja- ja yleisöjoukon. Kansallisteatteri edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Kansallisteatteri julkaisee soveltuvassa määrin rekrytointi-ilmoitukset suomen ja ruotsin kielen lisäksi myös englanniksi. Rekrytointi-ilmoituksia jaetaan tietoisesti eri verkostoissa ja mahdollisimman monissa kanavissa. (jatkuva)
- Kansallisteatteri haki ja palkkasi ”Yhteisöt ja osallisuus” -osastolle ulkomailla syntyneitä suomalaisia ja sen on tarkoitus palkata enenevässä määrin ulkomaalaistaustaisia työntekijöitä myös muille osastoille. Kansallisteatterin tavoitteena on myös koota aiempaa monimuotoisempi näyttelijäkunta. (jatkuva)
- Kansallisteatteri järjestää koko henkilökunnalle antirasistisen työskentelytavan koulutuksen keväällä 2023.
- Kansallisteatterin Suurelle näyttämölle tulee keväällä 2023 esitys ”Varamiehet”, joka kertoo virolaisista siirtotyöläisistä Suomessa. Esitys on kaksikielinen ja se tuotetaan yhteistyössä Viron Draamateatterin kanssa.
- Ujuni Ahmed on otettu Kansallisteatterin kotikirjailijaksi. Hänen ensimmäinen dramatisointinsa ”Tytöille, jotka ajattelevat olevansa yksin” (syksy 2023) kertoo maahanmuuttajataustaisesta naisesta Suomessa ja kulttuurien yhteentörmäyksestä. Esityksen työryhmä on monikulttuurinen ja esitys on valittu mm. Taidetestaajiin. Muutoinkin esitykseen yhdistetään monipuolista yleisötyötä.

- Kansallisteatterin vuoden 2023 luokahuone-esityksissä ja niihin liittyvissä työpajoissa tavoitetaan koulussa opiskelevia nuoria, eri taustaisia nuoria. Toimintaa kohdistetaan erityisesti TUVA-luokkiin ja suomea toisena kielenä puhuvien ryhmiin, joissa on paljon maahanmuuttajataustaisia oppilaita.
- Kansallisteatterin ”Uruguay”-projektin tuottama esitys ”Aqua Furiosa” (kevät 2024) on suomen-, espanjan- ja englanninkielinen ja käsittelee uuskolonialismia. Sen ohjaaja ja ainakin yksi esiintyjistä tulee Latinalaisesta Amerikasta. Projektia varten on tehty laaja-alaista kenttätöitä Uruguayssa yhdessä paikallisten kanssa.
- Korona-ajalta siirtynyt ”Donna Quijote” kuvaa arktisten kansojen elämää ja kulttuuria näiden itsensä kertomina. (syksy 2024)
- Kansallisteatterin kulttuurin kummilapsille suunniteltu esitys on toteutettu siten, ettei katsojien tarvitse osata suomea. (jatkuva)
- Kansallisteatteri etsii Kiertuenäyttämön hoitolaitoksissa kiertävään ohjelmistoon esityksiä, jotka eivät edellytä suomen kielen osaamista. (jatkuva)
- Kansallisteatteri jatkaa yhteistyötä niiden maahanmuuttajataustaisten taiteilijoiden kanssa, jotka ovat osallistuneet aiempiin hankkeisiin. (jatkuva)
- Kansallisteatteri profiloi nuorten toimintaansa siten, että mukaan voisi päästä eritaustaisia nuoria. (jatkuva)
- Kansallisteatteri pyrkii ”Aluehankkeessa” tekemään yhteistyötä kansainvälisten opiskelijoiden asuntolan asukkaiden kanssa. (2023–2025, jatkuva)
- Kansallisteatteri suunnittelee nuorten ryhmän perustamista alaikäisten ilman vanhempia Suomeen tulleiden turvapaikanhakijoiden ryhmäkotiin. (2024 tai 2025)
- Kansallisteatteri suunnittelee osana yleisötyötään esitysten tulkkauksesta/tekstitystä eri kielille. (2023–2025)
- Kansallisteatteri suunnittelee osana yleisötyötään eri muotoja siten, että eritaustaiset henkilöt tulevat erityisesti huomioiduiksi. Tavoittavuutta parannetaan myös digitaalisen jakelun keinoin. (jatkuva)
- Kansallisteatteri kehittää internetsivujaan monikielisemmiksi. (2023–2025)

Kuva 10. Dokumentaarinen teatteriesitys Toinen koti, jossa kohtasivat pakolaisina Suomeen tulleet ja tänne syntyneet taiteilijat. Kuva: Kansallisteatteri.

7 Toimenpiteet yhteistyössä kulttuurialan yhteisöjen kanssa kulttuurisen moninaisuuden ja kotoutumisen edistämiseksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö toimii kulttuurialan yhteisöjen valtionavustusviranomaisena, minkä lisäksi se käy monipuolista kulttuuripoliittista vuoropuhelua taide- ja kulttuurin alan yhteisöjen kanssa kulttuurisen moninaisuuden, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen edistämiseen liittyvistä kysymyksistä. Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää vuosittain toiminta-avustusta muun muassa Kulttuuria kaikille -palvelulle ja Cultura-säätiölle. Taiteen edistämiskeskus myöntää toiminta-avustusta muun muassa Globe Art Point -yhdistykselle.

Kulttuuria kaikille -palvelu toimii valtakunnallisesti taiteen ja kulttuurin alalla. Sen tehtävänä on tarjota tietoa ja tukea kulttuuritoimijoille saavutettavuuden, moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden kysymyksissä. Palvelu tekee yhteistyötä paitsi taide- ja kulttuuriorganisaatioiden myös eri yleisöryhmien, taiteilijoiden ja muiden kulttuurin tekijöiden kanssa.

Cultura-säätiö on kansallinen toimija, jonka tehtävänä on edistää venäjänkielisten kaksisuuntaista kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan muun muassa kulttuuria, dialogia ja osallisuutta hyödyntäen ja tiedonvälitystä parantaen. Säätiö välittää yhteiskunnan eri tahoille tietoa sekä tarjoaa kotoutumisen edistämiseen liittyviä ratkaisuehdotuksia ja toimintamalleja.

Globe Art Point -yhdistyksen ydintehtävä on edistää kulttuurista tasa-arvoa, monimuotoisuutta ja osallisuutta taide- ja kulttuurialalla Suomessa. Se toimii myös tiedotuskeskuksena ja kohtaamispaikkana taiteilijoille, kulttuurityöntekijöille sekä taide- ja kulttuurilaitoksille Suomessa. Toiminnassaan yhdistys keskittyy Suomessa toimivien ulkomaalaistaustaisten taiteilijoiden, kulttuurityöntekijöiden ja kulttuuriyrittäjien urapolkujen ja toimintamahdollisuuksien edistämiseen taiteen ja kulttuurin toimialalla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta seuraavilla toimenpiteillä:

- Ministeriö myöntää vuosittain valtionavustuksia kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta edistävään toimintaan. (jatkuva)
- Ministeriö osallistuu yhteisöjen järjestämiin moninaisuutta, yhdenvertaisuutta ja kotoutumista käsitteleviin ja edistäviin tapahtumiin. (jatkuva)
- Ministeriö järjestää erilaisia sidosryhmätilaisuuksia ja työpajoja ajankohtaisista kulttuuripoliittisista kysymyksistä (jatkuva)
- Ministeriö jakaa tietoa valtioneuvoston piirissä kulttuurisen moninaisuuden, yhdenvertaisuuden ja kotoutumisen edistämiseksi tehtävästä työstä taiteen ja kulttuurin hallinnonalalla. (jatkuva)

8 Toimenpiteet moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koskevan tietoperustan vahvistamiseksi

Monikielisyyden ja muun kulttuurisen moninaisuuden vahvistaminen suomalaisessa kulttuuripolitiikassa ja taide- ja kulttuurielämässä edellyttää tutkimus-, selvitys- ja indikaattoritietoa yhdenvertaisuuden toteutumisen esteistä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä systemaattista seurantaa ja toiminnan arviointia. Tarvitaan lisää tutkimuksia ja selvityksiä, olemassa olevien tietojen parempaa hyödyntämistä ja uusien tiedonhankintavälineiden kehittämistä. Tutkimusta on syytä tehdä sekä määrällisin että laadullisin menetelmin. Moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koskevaa tietoperustaa vahvistetaan seuraavin toimenpitein:

- Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore on valmistellut vuonna 2022 moninaisuuteen liittyvän tietokortin, jonka avulla voidaan kartoittaa seurantatiedon kehittämistä ja pohjustaa raportointia yhdenvertaisuudesta ja kulttuurisesta moninaisuudesta. Tarkoitus on, että vuoden tai kahden vuoden välein tuotettava selvitys ja siihen liittyvä tutkimusraportti keskittyisi vuorotellen kulttuurin ja taiteen toimialan tasa-arvon, etiikan, moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden eri puoliin. Ensimmäinen moninaisuusraportti valmistuu vuonna 2023.
- Cuporessa lisätään tutkimusresurssien puitteissa kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen liittyvää tutkimusta. Tämä edellyttää mm. tiedonsaannin ja -keruun puutteisiin sekä tutkimusteeman erityisluonteeseen liittyvien kysymysten ratkaisemista (mm. dialogin tarve kohderyhmien kanssa, kulttuuritilastointi). (2024–2027)
- Suomen elokuvasäätiö kehittää tuotantotuen loppuselvitysraportin yhteydessä kerättävää moninaisuusindikaattoritilastointia aliedustettujen ryhmien osuudesta elokuvien työryhmissä ja sisällöissä. Elokuvasäätiö viestii aktiivisesti tilastoinnin tuloksista sekä moninaisuuden merkityksestä koko elokuva-alan kehityksen kannalta. (2023–2027)

- Kansallisen aineettomien oikeuksien strategian tekijänoikeusosaamista koskevan toimenpiteen toteutuksessa selvitetään, miltä osin tekijänoikeusosaamista voidaan lisätä Suomessa asuville kulttuurisesti moninaisista taustoista oleville taiteilijoille ja kulttuurialan ammattilaisille. (2023–2027)
- Opetus- ja kulttuuriministeriössä on meneillään kehittämistyö kulttuurialan tilastoperustan vahvistamiseksi sekä toimia tähän liittyen tilastotiedon saatavuuden ja hyödynnettävyyden parantamiseksi. Kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvän tilastotiedon lisäämisen mahdollisuuksia selvitetään yhteistyössä mm. Tilastokeskuksen (kulttuuritilastot, vapaa-ajan osallistumista ja ajankäyttöä koskevat tutkimukset), THL:n (”Terve Suomi” -tutkimus, kouluterveyskyselyt) ja taiteen tiedotuskeskusten kanssa. (2024–2027)
- Kehitetään TEAviisari-tiedonkeruuta yhteistyössä STM:n ja THL:n kanssa keräämään tietoa siitä, miten maahanmuuttajia otetaan huomioon kunnan kulttuuritoiminnan järjestämisessä. TEAviisarin avulla seurataan kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

9 Toimenpiteet valtioneuvoston piirissä kulttuurisen moninaisuuden ja kotoutumisen edistämiseksi

Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee tiivistä yhteistyötä kotoutumisen edistämiseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvissä asioissa työ- ja elinkeinoministeriön, oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotoutumista edistävän politiikan ja -lainsäädännön sekä kotoutumispalvelujen yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta ja ennakkoinnista. Oikeusministeriö edistää ja seuraa demokratiaan kuuluvien osallistumis-oikeuksien toteutumista ja koordinoi yhdenvertaisuuslain toimeenpanoa valtioneuvostossa. Oikeusministeriö on kehittänyt myös hyvien väestösuhteiden teoriaa ja politiikkaa. Sisäministeriön tehtäviin kuuluvat puolestaan maahanmuuttoon liittyvät asiat, joita käytännön tasolla toteuttaa Maahanmuuttovirasto. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveystoimen suunnittelusta, ohjauksesta ja toimeenpanosta yhteen sovittaen toimia, joilla lisätään väestön hyvinvointia ja sosiaalista osallisuutta sekä terveyttä ja toimintakykyä. Opetus- ja kulttuuriministeriö edistää kulttuurista moninaisuutta ja kotoutumista valtioneuvoston piirissä seuraavilla toimenpiteillä:

- Valtioneuvoston periaatepäätöksessä linjataan suomalaisen demokration politiikan tavoitteista 2020-luvulla. Ministeriö osallistuu kulttuurista moninaisuutta koskevien linjausten ja toimenpiteiden toteuttamiseen taiteen ja kulttuurin alalla. (jatkuva)
- Ministeriö osallistuu valtion kotouttamisohjelman valmisteluun ja toteutukseen. (2023–2027)
- Ministeriö vahvistaa yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa kulttuurihyvinvointitoimintaa edistäviä yhteistoimintarakenteita ja rahoitusrakenteita. (2023–2027)
- Ministeriö osallistuu oikeusministeriön kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuman ”Y-festivaalin” suunnitteluun ja järjestämiseen. (2024)
- Ministeriö osallistuu valtiovarainministeriön kehittämän ja sisäministeriön pilotoiman ”Kansalliset dialogit” -toimintamallin toteutukseen järjestämällä dialogitapahtumia. (2023–2027)

- Ministeriö osallistuu oikeusministeriön koordinoiman ”Yhdenvertainen Suomi – rasmin torjumiseksi ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi” -toimintaohjelman toteutukseen ja seurantaan. (2021–2023)
- Ministeriö ohjaa työntekijöitään suorittamaan Terveiden ja hyvinvointilaitoksen ”Verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille”. (2022–2025)
- Ministeriö välittää tietoa muiden hallinnonalojen edustajille, muun muassa osana lainsäädäntövalmistelutyötä, tietoa taiteilijoiden ja muiden kulttuurialan ammattilaisten moninaisesta osaamisesta ja työssäkäynnin edellytyksistä sekä vahvistaa heidän mahdollisuuksiaan saada ammattinsa nojalla oleskelulupa. (2023–2027)
- Ministeriö edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta osana Euroopan unionissa tehtävää työtä. Euroopan unionin neuvosto tunnustaa EU:n Kulttuurialan työsuunnitelmassa 2023–2026 taiteen ja kulttuurin yhteisöllisen merkityksen ja voiman yhteiskunnallisissa haasteissa. Euroopan unionin komissio on valmistellut EU:n antirasismiin keskittyvän toimintaohjelman vuosille 2020–2025. (EU Anti-racism Action Plan 2020–2025)

10 Toimenpideohjelman seuranta ja päivitys

Toimenpideohjelman toteutumista seurataan osana hallinnonalan ohjausta ja johtamista, hyödyntäen muun muassa indikaattoreita, tutkimuksia ja selvityksiä. Seurannan lisäksi ohjelmaa päivitetään ministeriön ja valtioneuvoston strategiatyöstä nousevien tarpeiden ja kulttuurin toimialan kanssa käytävän vuoropuhelun ja kehittämistyön pohjalta.

LÄHDELUETTELO

- Kanerva, A., Lahtinen, E. & Oksanen-Särelä, K. (2022): [Näkökulmia mediakasvatuksen ja medialukutaitojen yhdenvertaisuuteen](#). Helsinki: Kansallinen audiovisuaalinen instituutti.
- Kansallinen audiovisuaalinen instituutti: [Katsaus 2022: Systemaattisia toimenpiteitä tarvitaan yhdenvertaisen medialukutaidon kehittämiseksi](#). Kansalliset dialogit.
- [Kulttuurin aika on nyt ja aina](#). Kulttuurialan tulevaisuustyöryhmän ehdotukset seuraavalle hallituskaudelle, Kulttuuri, Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2022:23 <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/164225>
- [Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta \(936/2022\)](#).
- [Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi, Kipupisteet ja toimenpide-esitykset III](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:1
- [Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi, Kipupisteet ja toimenpide-esitykset II](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:5
- [Maahanmuuttajien koulutuspolut ja integrointi, Kipupisteet ja toimenpide-esitykset](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:1
- [Merkityksellinen Suomessa -toimintaohjelma](#). Ohjelma vihapuheen ja rasismien estämiseksi ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistämiseksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016.
- [Moninaisuus taiteen ja kulttuurin alalla. Seurantatiedon kehittäminen](#). Cuporen tietokortteja 5. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore 2021.
- Oikeusministeriön ylläpitämä Yhdenvertaisuus.fi-sivusto: [Antirasistinen sanasto](#).
- [Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset](#). Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2003:7
- Sisäministeriö: [Maahanmuuttodialogit](#). 2022.
- Suomen Kotiseutuliitto: [Mestarit & Kisällit -sukupolvihanke](#). 2022.
- Suomen Kotiseutuliitto: [Verkko-opas: Kulttuurisesti moninainen kotiseututyö](#). 2022.
- Suomen YK-liitto: [Kestävän kehityksen tavoitteet](#). 2022.
- [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi: Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2021:2.
- [Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Loppuraportti](#). Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:15.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL): [Monimuotoisuus rekrytoinnissa](#). 2022.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos (THL): [Verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille](#). 2022.
- Tilastokeskus: [Maahanmuuttajat ja kotoutuminen, Maahanmuuttajat väestössä, Ulkomaalaistaustaiset](#).
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu: [Positiivinen erityiskohtelu](#). 2022.

Liite. Tiivistelmä suomen, venäjän, viron, arabian, englannin ja somalin kielellä

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla -julkaisu perustuu ministeriön asettaman työryhmän loppuraporttiin, joka julkaistiin tammikuussa 2021.¹⁰

Työryhmän tehtävänä oli esittää linjauksia ja toimia, joilla taide- ja kulttuuripolitiikassa otettaisiin paremmin huomioon maahanmuuttoon perustuva kulttuurinen moninaisuus ja rakennettaisiin yhdenvertaisempaa ja tasa-arvoisempaa taide- ja kulttuurikenttää tulevaisuudessa.

Tavoitteisiin kuului myös ulkomaalaistaustaisten henkilöiden yhteiskunnallisen osallisuuden vahvistaminen taiteen ja kulttuurin avulla, kulttuuri- ja taide-elämään osallistumisen vahvistaminen sekä kotoutumisen ja eri väestöryhmien välisen vuoropuhelun edistäminen taiteen ja kulttuurin keinoin.

Suomi on aina ollut kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoinen yhteiskunta, joka muuttuu jatkuvasti. Monella kulttuuri- ja kieliryhmällä on pitkä historia suomalaisessa yhteiskunnassa, eikä moninaisuus rajoitu vain viimeisten vuosikymmenten maahanmuuttoon.

Työryhmä esitti, että väestön moninaistuminen on otettava huomioon kaikessa taide- ja kulttuuripoliittisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa, ja linjasi kolme läpileikkaavaa periaatetta, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö ottaa toimenpideohjelman perustaksi:

1. Varmistetaan, että yhdenvertaisuus ja tasa-arvo toteutuvat niin periaatteiden kuin käytännön tasolla.
2. Tiedostetaan, että suomalainen kulttuuriperintö on aina ollut moninaista ja muodostunut kulttuureiden vuorovaikutuksessa. On tärkeää tunnistaa moninaisuus ja tunnustaa sen olemassaolo. Kulttuurien välistä vuoropuhelua tulee entisestään vahvistaa.

10 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#): Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021
[Art, Culture and Diverse Finland](#): Final Report of the Working Group for Cultural Policy, Immigrants and Promotion of Cultural Diversity, 2021

3. Painotetaan, että sivistyksellä ja osaamisella on keskeinen merkitys suomalaisen yhteiskunnan menestyksen perustana. Kaikilla on oltava taustastaan riippumatta mahdollisuus kasvattaa tietojaan ja taitojaan sekä hyödyntää niitä ja luovuuttaan omassa työssään ja vapaa-ajalla.

Raportissa ehdotetaan yhteensä neljääkymmentä toimenpidettä, jotka koskevat kulttuuripolitiikkaa, kulttuurin rahoitusta, työllistymistä, ammatillista kehittymistä, kulttuuripalveluja, kulttuurien välistä vuoropuhelua sekä tutkittua tietoa ja tilastoja.

Työryhmä esittää, että opetus- ja kulttuuriministeriössä laaditaan toimenpideohjelma, joka konkreettisin toimin edistää kulttuurista moninaisuutta kulttuuripolitiikassa ja suomalaisessa taide- ja kulttuurielämässä. Ohjelman toteutumista seurataan osana hallinnonalan ohjausta ja johtamista, hyödyntäen muun muassa indikaattoreita, tutkimuksia ja selvityksiä.

Toimintaohjelman osakokonaisuudet

Strategiatyö ja rahoitus (opetus- ja kulttuuriministeriö). Toimenpideohjelman ”Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi - Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla” avulla ministeriö toteuttaa strategiansa mukaisia kulttuuripoliittisia tavoitteita tulos-, tavoite- ja resurssiohjauksen keinoin yhteistyössä hallinnonalan virastojen, kulttuurilaitosten, kuntien sekä taiteen- ja kulttuurialan yhteisöjen kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön kulttuuripoliittinen strategia on valmistunut vuonna 2017 ja se ulottuu vuoteen 2025. Strategiassa on tunnistettu väestökehityksen moninaistuminen ja ulkomaalaistaustaisen väestöosuuden lisääntyminen Suomessa. Kun strategiaa seuraavan kerran päivitetään, tämän kehityksen vaikutuksia kulttuuripolitiikkaan on syytä tarkastella entistä monipuolisemmin.

Kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta edistetään ministeriön strategiatyössä ja kulttuurin rahoitusta koskevassa työssä, johon sisältyy mm. kulttuuriperintöstrategia, museotoimi ja esittävien taiteiden valtionosuudet, kuntien kulttuuripalvelut, kulttuurin alan harkinnanvaraiset avustukset, taiteen perusopetus sekä suomen ja ruotsin kielen opetuksen lisääminen korkeakouluissa.

Virastot ja kansalliset taidelaitokset. Opetus- ja kulttuuriministeriön taide- ja kulttuuripolitiikan hallinnonalalla toimii viisi virastoa: Taiteen edistämiskeskus (Taike), Museo- virasto, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti (KAVI), Saavutettavuuskirjasto Celia ja Suomenlinnan hoitokunta. Koulutuspolitiikan alalla virastona toimii Opetushallitus. Ministeriö ja virastot sopivat kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden

edistämisen painopisteistä, niitä koskevista toimenpiteistä ja toteutuksen seurannasta tulossopimuskaudella 2024–2027. Virastoilla on lisäksi omia toimenpiteitä kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Toimenpideohjelma sisältää myös toimenpiteitä, joilla kansalliset taidelaitokset, Kansallisooppera ja -baletti, Kansallisgalleria ja Kansallisteatteri, edistävät omassa toiminnassaan ja yleisötyössä kulttuurisen moninaisuuden ja yhdenvertaisuuden toteutumista.

Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö edistää kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta myöntämällä valtionavustuksia ja tekemällä yhteistyötä kulttuurialan yhteisöjen kanssa muun muassa osallistumalla yhteisöjen järjestämiin tapahtumiin ja järjestämällä itse erilaisia sidosryhmätilaisuuksia ja työpajoja ajankohtaisista kulttuuri-politiittisista kysymyksistä.

Tietoperustan vahvistaminen. Monikielisyyden ja muun kulttuurisen moninaisuuden vahvistaminen suomalaisessa kulttuuripolitiikassa sekä taide- ja kulttuurielämässä edellyttää tutkimus-, selvitys- ja indikaattoritietoa yhdenvertaisuuden toteutumisen esteistä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta sekä systemaattista seurantaa ja toiminnan arviointia. Toimenpideohjelmaan on koottu toimenpiteitä, joiden avulla kehitetään kulttuurista moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta koskevaan tiedonkeruuseen, selvittämiseen ja raportointiin käytettäviä määriä ja laatua mittaavia menetelmiä.

Toiminta osana valtioneuvostoa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tekee tiivistä yhteistyötä kotoutumisen edistämiseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen liittyvissä asioissa työ- ja elinkeinoministeriön, oikeusministeriön, sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa kotoutumista edistävän politiikan ja lainsäädännön sekä kotoutumispalvelujen yleisestä kehittämisestä, suunnittelusta, ohjauksesta ja ennakkoinnista. Oikeusministeriö edistää ja seuraa demokratiaan kuuluvien osallistumisoikeuksien toteutumista ja koordinoi yhdenvertaisuuslain toimeenpanoa valtioneuvostossa. Oikeusministeriö on kehittänyt myös hyvien väestösuhteiden teoriaa ja politiikkaa. Sisäministeriön tehtäviin kuuluvat puolestaan maahanmuuttoon liittyvät asiat, joita käytännön tasolla hoidetaan Maahanmuuttoviraston toimesta. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa sosiaali- ja terveystieteiden politiikan suunnittelusta, ohjauksesta ja toimeenpanosta yhteen sovittaen toimia, joilla lisätään väestön hyvinvointia ja sosiaalista osallisuutta sekä terveyttä ja toimintakykyä.

Toimenpideohjelma sisältää käytännön toimia, joilla ministeriö edistää kulttuurista moninaisuutta ja kotoutumista valtioneuvoston piirissä mm. osallistumalla valtion kotouttamisohjelman valmisteluun ja toteutukseen, valtiovarainministeriön ”Kansalliset

dialogit” -toimintamallin toteutukseen järjestämällä dialogi-keskusteluja sekä oikeusministeriön kulttuuri- ja ihmisoikeustapahtuman ”Y-festivaalin” suunnitteluun ja järjestämiseen vuonna 2024.

Ohjelman seuranta ja päivitys. Toimenpideohjelman toteutumista seurataan osana hallinnonalan ohjausta ja johtamista, hyödyntäen muun muassa indikaattoreita, tutkimuksia ja selvityksiä. Ohjelmaa päivitetään ministeriön ja valtioneuvoston strategia-työstä nousevien tarpeiden sekä kulttuurin toimialan edustajien kanssa käytävän vuoropuhelun ja kehittämistyön pohjalta.

Приложение. Краткая версия на финском, русском, эстонском, арабском, английском и сомалийском языках

Публикация Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla («Программа действий Министерства образования и культуры по продвижению разнообразия в сфере искусства и культуры») основана на заключительном отчете назначенной Министерством рабочей группы, опубликованном в январе 2021 года.¹¹

Задание рабочей группы предусматривало разработку предложений по решениям и мерам, которые позволят лучше учитывать обусловленное иммиграцией культурное разнообразие при выработке и реализации политики в области искусства и культуры и развивать художественную и культурную жизнь на более равных и равноправных условиях.

Цели также включали усиление вовлеченности людей иностранного происхождения в общественной жизни с помощью искусства и культуры, укрепление участия в культурной и художественной жизни, а также содействие интеграции и диалогу между группами населения посредством искусства и культуры.

Финское общество всегда отличалось культурным и языковым разнообразием и находится в постоянном изменении. Многие культурные и языковые группы имеют долгую историю включенности в финское общество, и наличие разнообразия не ограничивается лишь влиянием иммиграционных процессов в течение последних десятилетий.

По мнению рабочей группы, более разнообразный состав населения необходимо учитывать во всём комплексе планирования политики в области искусства и культуры и принятия решений в этой области. При этом рабочая группа выдвинула три сквозных принципа, которые лягут в основу программы действий Министерства образования и культуры:

11 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi: Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021](#)
[Art, Culture and Diverse Finland: Final Report of the Working Group for Cultural Policy, Immigrants and Promotion of Cultural Diversity, 2021](#)

1. Обеспечение равенства и равноправия как на принципиальном уровне, так и на уровне практики.
2. Понимание того, что финское культурное наследие всегда отличалось разнообразием и формировалось в условиях взаимодействия культур. Важно осознавать и признавать наличие разнообразия. Необходимо далее укреплять межкультурный диалог.
3. Акцентирование центрального значения образования, знаний и навыков как основы процветания финского общества. Все, независимо от происхождения, должны иметь возможность приобретать новые знания и навыки и использовать их, наряду с креативностью, в работе и на досуге.

В качестве предложений в отчете представлено сорок мер, касающихся культурной политики, финансирования культуры, трудоустройства, профессионального развития, культурных услуг, межкультурного диалога, а также научной информации и статистических данных.

Рабочая группа предлагает, чтобы в Министерстве образования и культуры была составлена программа действий, которая будет посредством конкретных мер способствовать реализации культурного разнообразия в культурной политике и художественной и культурной жизни Финляндии. Мониторинг выполнения программы предлагается осуществлять в рамках управления и руководства подведомственными Министерству организациями, в частности с использованием индикаторов, исследований и докладов.

Разделы программы действий

Стратегическая работа и финансирование (Министерство образования и культуры). С помощью программы действий Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi – Opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelman moninaisuuden edistämiseksi taiteen ja kulttuurin alalla («Искусство, культура и многоликая Финляндия — Программа действий Министерства образования и культуры по продвижению разнообразия в сфере искусства и культуры») Министерство реализовывает соответствующие своей стратегии цели культурной политики с использованием инструментария управления по результатам, целям и ресурсам в сотрудничестве с подведомственными организациями, учреждениями культуры, муниципалитетами и сообществами, существующими в сфере искусства и культуры.

Стратегия Министерства образования и культуры в области культурной политики была разработана в 2017 году, и она будет действовать до 2025 года. В стратегии учитываются демографические процессы, ведущие к росту разнообразия, и

увеличение доли населения иностранного происхождения в Финляндии. При следующем обновлении стратегии необходимо будет уделять внимание более разностороннему анализу влияния названных тенденций на культурную политику.

Содействие культурному разнообразию и равенству является частью работы Министерства, связанной с разработкой стратегий и финансированием культуры, и оно охватывает, в частности, стратегию в области охраны культурного наследия, музейную деятельность и государственное субсидирование сценического искусства, культурные услуги муниципалитетов, дискреционное финансирование в сфере культуры, базовое образования в области искусства, а также расширение обучения финскому и шведскому языкам в высшем образовании.

Ведомства и национальные учреждения культуры. В подведомственной Министерству образования и культуры сфере политики в области искусства и культуры работают пять ведомств: Центр содействия искусству (Taite), Агентство по сохранению историко-культурного наследия Финляндии (Museovirasto), Государственный аудиовизуальный институт (KAVI), Доступная библиотека Celia и Управление по сохранению и развитию крепости Суоменлинна. В сфере образовательной политики компетентным ведомством является Главное управление образования Финляндии (Opetushallitus). Министерство и ведомства согласовывают приоритетные направления по содействию культурному разнообразию и равенству, связанные с ними мероприятия и формы мониторинга выполнения на протяжении периода действия договора о результатах на 2024–2027 годы. Ведомства также будут осуществлять собственные меры по содействию культурному разнообразию и равенству.

Программа действий также включает меры, с помощью которых национальные учреждения культуры, то есть Национальный театр оперы и балета, Национальная художественная галерея и Национальный театр, будут содействовать реализации культурного разнообразия и равенства в своей деятельности и работе с публикой.

Помимо этого, Министерство образования и культуры оказывает содействие культурному разнообразию и равенству посредством выделения государственных субсидий и ведения сотрудничества с сообществами в сфере культуры, в том числе в форме участия в проводимых сообществами мероприятиях и проведения предназначенных для заинтересованных групп мероприятий, семинаров и мастерских, посвященных актуальным вопросам культурной политики.

Укрепление информационной базы. Укрепление мультилингвизма и других форм культурного разнообразия в финской культурной политике и художественной и культурной жизни предполагает наличие научной и аналитической информации и индикаторных данных о факторах, препятствующих равенству и достижению

поставленных целей, а также систематический мониторинг и оценку деятельности. Программа действий содержит набор мер, которые позволят развивать методы количественного и качественного измерения, применяемые при сборе информации, аналитической работе и ведении отчетности в отношении культурного разнообразия и равенства.

Деятельность в составе Правительства. В вопросах содействия интеграции и культурного разнообразия Министерство образования и культуры тесно сотрудничает с Министерством занятости и экономического развития, Министерством юстиции, Министерством внутренних дел и Министерством социального обеспечения и здравоохранения.

Министерство занятости и экономического развития отвечает за общую выработку, планирование, управление и прогнозирование в отношении политики и законодательства, способствующих интеграции, и оказания интеграционных услуг. Министерство юстиции продвигает и отслеживает реализацию демократических прав на участие и координирует исполнение положений закона о защите от дискриминации на уровне Правительства. Министерство юстиции также разрабатывает теорию и политику, связанные с хорошими отношениями между группами населения. К функциям Министерства внутренних дел относятся иммиграционные вопросы, которыми на практической плоскости занимается Миграционная служба Финляндии. Министерство социального обеспечения и здравоохранения отвечает за планирование, управление и исполнение политики в сфере социального обслуживания и здравоохранения, согласовывая меры, нацеленные на укрепление благополучия, социального участия, здоровья и функциональных способностей населения.

Программа действий включает практические меры, с помощью которых Министерство оказывает содействие культурному разнообразию и интеграции на уровне Правительства, в частности в форме участия в подготовке и реализации государственной интеграционной программы, в реализации концепции Kansalliset dialogit («Национальные диалоги») Министерства финансов посредством проведения диалогов и в планировании и проведении мероприятия Министерства юстиции Y-festivaali, посвященного правам человека, в 2024 году.

Мониторинг и обновление программы. Мониторинг выполнения программы действий осуществляется в рамках управления и руководства подведомственными Министерству организациями, в частности с использованием индикаторов, исследований и докладов. Программа будет обновляться с учетом потребностей, выявляемых в ходе стратегической работы Министерства и Правительства, и на основе диалога с представителями культурной сферы и работы по совершенствованию деятельности.

Lisa. Kokkuvõte soome, vene, eesti, araabia, inglise ja somaali keeles

Haridus- ja Kultuuriministeeriumi (opetus- ja kulttuuriministeriö) tegevuskava mitmekesisuse edendamiseks kunsti- ja kultuurivaldkonnas põhineb ministeeriumi loodud töörühma lõpparuandel, mis avaldati 2021. aasta jaanuaris.¹²

Töörühma ülesanne oli esitada suuniseid ja meetmeid, mis võtaksid kunsti- ja kultuuripoliitikas paremini arvesse sisserändel põhinevat kultuurilist mitmekesisust ning looksid tulevikus võrdsema ja võrdõiguslikuma kunsti- ja kultuurimaastiku.

Eesmärgid olid ka välismaise taustaga inimeste sotsiaalse kaasatuse suurendamine kunsti ja kultuuri abil, kultuuri- ja kunstielus osalemise tugevdamine ja lõimumine ning eri elanikkonnarühmade vahelise dialoogi edendamine kunsti ja kultuuri kaudu.

Soome on alati olnud kultuuriliselt ja keeleliselt mitmekesine ühiskond, mis muutub pidevalt. Paljudel kultuuri- ja keelerühmadel on Soome ühiskonnas pikk ajalugu ning mitmekesisus ei piirdu ainult viimaste aastakümnete sisserändega.

Töörühm tegi ettepaneku, et kunsti- ja kultuuripoliitika kujundamisel ja otsustamisel tuleb arvestada elanikkonna mitmekesisusega ning määratles kolm läbivat põhimõtet, millest Haridus- ja Kultuuriministeerium lähtub tegevuskava koostamisel.

1. Tagada võrdse kohtlemise ja võrdõiguslikkuse rakendamine nii põhimõtete kui ka praktika tasandil.
2. Teadvustada, et Soome kultuuripärand on alati olnud mitmekesine ja kujunenud kultuuridevahelise dialoogi kaudu. Tähtis on teadvustada mitmekesisust ja tunnustada selle olemasolu. Kultuuridevahelist dialoogi tuleb veelgi tugevdada.
3. Rõhutada, et haridus ja oskused on Soome ühiskonna edukuse alus. Igal inimesel, olenemata tema taustast, peab olema võimalus arendada oma teadmisi ja oskusi ning kasutada neid ja oma loovust nii tööl kui ka vabal ajal.

12 [Taide, kultuuri ja moninainen Suomi](#): Kulttuuripoliitikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021
[Art, Culture and Diverse Finland](#): Final Report of the Working Group for Cultural Policy, Immigrants and Promotion of Cultural Diversity, 2021

Aruandes on esitatud nelikümmend meedet, mis hõlmavad kultuuripoliitikat, kultuuri rahastamist, tööhõivet, kutsealast arengut, kultuuriteenuseid, kultuuridevahelist dialoogi ning teadusuuringuid ja statistikat.

Töörühm teeb ettepaneku, et Haridus- ja Kultuuriministeerium koostaks tegevuskava, mis edendab konkreetsete meetmetega kultuurilist mitmekesisust kultuuripoliitikas ning Soome kunsti- ja kultuurielus. Tegevuskava rakendamist jälgitakse haldusala suunamise ja juhtimise osana, kasutades muu hulgas näitajaid, uuringuid ja aruandeid.

Tegevuskava osad

Strateegiatöö ja rahastus (Haridus- ja Kultuuriministeerium). Tegevuskava „Kunst, kultuur ja mitmekesine Soome – Haridus- ja Kultuuriministeeriumi tegevuskava mitmekesisuse edendamiseks kunsti- ja kultuurivaldkonnas“ abil rakendab ministeerium koostöös haldusasutuste, kultuuriasutuste, omavalitsuste ning kunsti- ja kultuurikogukondadega oma strateegias määratletud kultuuripoliitilisi eesmärke tulemus-, eesmärgi- ja ressursijuhtimise kaudu.

Haridus- ja Kultuuriministeeriumi kultuuripoliitiline strateegia valmis 2017. aastal ja ulatub 2025. aastani. Strateegias on mainitud demograafilise arengu mitmekesisustumist ja välismaise taustaga elanikkonna osakaalu suurenemist Soomes. Strateegia järgmise ajakohastamise käigus tuleb uurida selle arengu mõju kultuuripoliitikale veelgi mitmekülgsemalt.

Kultuurilist mitmekesisust ja võrdset kohtlemist edendatakse ministeeriumi strateegiatöös ja kultuuri rahastamises, mis hõlmab muu hulgas kultuuripärandi strateegiat, muuseumitegevuse ja etenduskunstide riiklikku rahastamist, omavalitsuste kultuuriteenuseid, kultuurivaldkonna valikulisi toetusi, kunstiõpet ning soome ja rootsi keele õpetamise laiendamist kõrgkoolides.

Ametiasutused ja riiklikud kunstiasutused. Haridus- ja Kultuuriministeeriumi kunsti- ja kultuuripoliitika haldusalasse kuulub viis ametiasutust: Kunsti Edendamise Keskus (Taiteen edistämiskeskus, Taike), Muinsuskaitseamet (Museovirasto), Riiklik Audiovisuaalne Instituut (Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, KAVI), Juurdepääsetavuse Raamatukogu Celia (Saavutettavuuskirjasto Celia) ja Suomenlinna haldusnõukogu (Suomenlinnan hoitokunta). Hariduspoliitikaga tegelev ametiasutus on Haridusamet (Opetushallitus). Ministeerium ja ametiasutused lepivad kokku kultuurilise mitmekesisuse ja võrdse kohtlemise edendamise prioriteetides, nendega seotud meetmetes ja rakendamise jälgimises tulemuslepingu kehtivusajal 2024–2027. Ametiasutustel on ka oma meetmed kultuurilise mitmekesisuse ja võrdse kohtlemise edendamiseks.

Tegevuskava hõlmab ka meetmeid, millega riiklikud kunstiasutused, Soome Rahvusooper ja -ballett (Kansallisooppera ja -baletti), Soome Rahvusgalerii (Kansallisgalleria) ja Soome Rahvusteater (Kansallisteatteri) toetavad oma tegevuses ja publikutöös kultuurilise mitmekesisuse ja võrdse kohtlemise rakendamist.

Lisaks soodustab Haridus- ja Kultuuriministeerium kultuurilist mitmekesisust ja võrdset kohtlemist riiklike toetustega ning teeb koostööd kultuurikogukondadega, sealhulgas osaledes kogukondade korraldatud üritustel ja korraldades mitmesuguseid sidusrühmade üritusi ja töötubasid aktuaalsete kultuuripoliitiliste küsimuste teemal.

Teadmusbaasi tugevdamine. Mitmekeelsuse ja muu kultuurilise mitmekesisuse tugevdamiseks Soome kultuuripoliitikas ning kunsti- ja kultuurivaldkonnas on vaja uuringuid, aruandeid ja näitajaid, mis käsitlevad võrdse kohtlemise takistusi ja seatud eesmärkide rakendamist. See eeldab ka süstemaatilist järelvalvet ja tegevuse hindamist. Tegevuskava hõlmab meetmeid kultuurilise mitmekesisuse ja võrdse kohtlemise edendamist käsitlevate andmete kogumiseks, uurimiseks ja esitamiseks kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete meetodite abil.

Tegevus osana riiginõukogust. Haridus- ja Kultuuriministeerium teeb lõimumise ja kultuurilise mitmekesisuse edendamise küsimustes tihedat koostööd Tööhõive- ja Majandusministeeriumi (työ- ja elinkeinoministeriö), Justiitsministeeriumi (oikeusministeriö), Siseministeeriumi (sisäministeriö) ning Sotsiaal- ja Tervishoiuministeeriumiga (sosiaali- ja terveystoiministeriö).

Tööhõive- ja Majandusministeerium vastutab lõimumist soodustava poliitika ja õigusaktide ning lõimumisteenuste üldise arendamise, kavandamise, suunamise ja prognoosimise eest. Justiitsministeerium edendab ja jälgib demokraatliku osalemisõiguse rakendamist ning koordineerib võrdse kohtlemise seaduse täideviimist riiginõukogus. Justiitsministeerium on välja töötanud ka heade rahvastikusuhete teooria ja poliitika. Siseministeeriumi ülesannete hulka kuuluvad sisserändega seotud küsimused, mida praktilisel tasandil haldab Migratsiooniamet (Maahanmuuttovirasto). Sotsiaal- ja Tervishoiuministeerium vastutab sotsiaal- ja tervishoiupoliitika kavandamise, suunamise ja rakendamise eest, koordineerides meetmeid elanikkonna heaolu ja sotsiaalse kaasatuse ning tervise ja tööväime parandamiseks.

Tegevuskava sisaldab praktilisi meetmeid, millega Haridus- ja Kultuuriministeerium edendab kultuurilist mitmekesisust ja lõimumist riiginõukogus. Muu hulgas osaleb ministeerium riikliku lõimumisprogrammi ettevalmistamises ja elluviimises, Rahandusministeeriumi (valtiovarainministeriö) tegevusmudeli „Riiklikud dialoogid“ rakendamises, korraldades dialooge, ning Justiitsministeeriumi kultuuri- ja inimõiguste ürituse „Y-festival“ kavandamises ja korraldamises 2024. aastal.

Tegevuskava järelvalve ja ajakohastamine. Tegevuskava rakendamist jälgitakse haldusala suunamise ja juhtimise osana, kasutades muu hulgas näitajaid, uuringuid ja aruandeid. Tegevuskava ajakohastatakse ministeeriumi ja riiginõukogu strateegiatööst tulenevate vajaduste ning kultuurisektori esindajatega peetava dialoogi ja arengutegevuse alusel.

المُلخص باللغة الفنلندية والروسية والاستونية والعربية والإنجليزية والصومالية

يستند منشور برنامج عمل وزارة التعليم والثقافة لتعزيز التنوع في مجال نشر الفن والثقافة إلى التقرير النهائي لمجموعة العمل التي شكلتها الوزارة، والذي تم نشره في شهر يناير 2021¹

كانت مهمة فريق العمل تحديد السياسات والإجراءات التي يتم من خلالها أخذ السياسة الفنية والثقافية بعين الاعتبار بشكل أفضل بخصوص التنوع الثقافي الذي يستند على الهجرة وإنشاء وسط فني وثقافي أكثر عدلاً وإنصافاً في المستقبل.

كان من ضمن الأهداف أيضاً تعزيز مشاركة الأشخاص من أصول أجنبية في المجتمع من خلال الفن والثقافة، وتعزيز المشاركة في الحياة الثقافية والفنية وكذلك التوطين وتعزيز الحوار المتبادل فيما بين مختلف فئات السكان من خلال وسائل الفن والثقافة.

طالما كانت فنلندا مجتمعاً متنوعاً ثقافياً ولغوياً، حيث أنه يتغير باستمرار. العديد من الفئات الثقافية واللغوية لها تاريخ طويل في المجتمع الفنلندي، ولا يقتصر التنوع على الهجرة خلال العقود الأخيرة.

عرض فريق العمل أن يتم أخذ التنوع السكاني بعين الاعتبار في كل التخطيط وصنع القرار للسياسة الفنية والثقافية وتحديد ثلاث مبادئ شاملة تعتمدها وزارة التعليم والثقافة كأساس لبرنامج العمل:

1. التحقق من أن العدل والمساواة يتحقق من الناحية المبدئية وكذلك على المستوى العملي.
 2. نُبَلِّغ أن التراث الثقافي الفنلندي كان دائماً متنوعاً وتشكل من خلال التفاعل المتبادل فيما بين الثقافات. من المهم الاعتراف بالتنوع والاعتراف بوجوده. يتوجب تعزيز الحوار بين الثقافات بقدر أكثر من قبل.
 3. نُؤكِّد على أن الثقافة والمعرفة لها أهمية مركزية كأساس لنجاح المجتمع الفنلندي. يتوجب أن تُتاح للجميع إمكانية بغض النظر عن خلفيتهم لزيادة معارفهم ومهاراتهم والاستفادة منها وإبداعهم في عملهم وفي أوقات فراغهم.
- يُقترح من خلال التقرير ما مجموعه أربعين إجراءً فيما يتعلق بالسياسة الثقافية والتمويل الثقافي والتوظيف والتطور المهني والخدمات الثقافية والحوار بين الثقافات وكذلك المعلومات والإحصاءات التي تم إجراء بحوث بشأنها.
- يقترح فريق العمل أن تُعد وزارة التعليم والثقافة برنامجاً للتدابير التي من شأنها تعزيز التنوع الثقافي من خلال السياسة الثقافية والحياة الفنية والثقافية الفنلندية. تتم متابعة إنجاز البرنامج كجزء من توجيه وإدارة القطاع الإداري، بالاستفادة من أمور منها المؤشرات والأبحاث والتوضيحات.

¹ الفن والثقافة وفنلندا المتنوعة: التقرير النهائي لفريق عمل السياسة الثقافية والمهاجرون وتعزيز التنوع الثقافي، 2021.

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162663>

برنامج العمل كجزء من الكل

استراتيجية العمل والتمويل (وزارة التعليم والثقافة). تُنجز الوزارة بمساعدة برنامج العمل "الفن والثقافة وفنلندا المتنوعة - برنامج العمل لوزارة التعليم والثقافة لتعزيز التنوع في مجال الفن والثقافة" أهداف سياستها الثقافية وفقًا لاستراتيجيتها من خلال وسائل التوجيه بخصوص النتيجة والهدف والموارد بالتعاون مع دوائر المجال الإداري والمؤسسات الثقافية والبلديات وكذلك مع مجتمعات مجال الفن والثقافة.

تم تجهيز استراتيجية السياسة الثقافية لوزارة التعليم والثقافة عام 2017 وتمتد حتى عام 2025. حددت الاستراتيجية تنوع التطور السكاني وزيادة نسبة الأشخاص من أصول أجنبية فيما بين السكان في فنلندا. عندما يتم تحديث الاستراتيجية المرة القادمة، فيتوجب التحقق من تأثيرات هذا التطور على السياسة الثقافية بطريقة متنوعة بقدر أكثر.

يتم تعزيز التنوع الثقافي والمساواة من خلال عمل استراتيجية الوزارة والعمل المتعلق بتمويل الثقافة، حيث أن ذلك يتضمن أمورًا منها استراتيجية التراث الثقافي وأنشطة المتاحف ومساهمات الدولة في الفنون المسرحية والخدمات الثقافية للبلديات والمنح التقديرية للمجال الثقافي والتعليم الفني الأساسي وزيادة تعليم اللغة الفنلندية والسويدية في مؤسسات التعليم العالي.

الدوائر الرسمية والمؤسسات الفنية الوطنية تعمل في المجال الإداري للسياسة الفنية والثقافية لوزارة التعليم والثقافة خمس دوائر رسمية. مركز تطوير الفنون (Taite) وهيئة التراث الفنلندية للمتاحف والمعهد الوطني السمعي البصري (KAVI) والمكتبة العامة للمُنَاحَات سييليا ومجموعة الرعاية لسومينلينا. تعمل كمؤسسة في مجال السياسة التعليمية مديرية التعليم. اتفقت الوزارة والدوائر الرسمية على النواحي التي يتم التركيز عليها لتعزيز التنوع الثقافي والمساواة وعلى الإجراءات المتعلقة بذلك وعلى متابعة تنفيذها من خلال اتفاقية الأداء للفترة 2024-2027. الدوائر الرسمية لديها بالإضافة لذلك مراكز للفعاليات خاصة بها لتعزيز التنوع الثقافي والمساواة.

يتضمن برنامج التدابير أيضا تدابير تُعزز من خلالها المؤسسات الفنية الوطنية ودار الأوبرا والباليه الوطنية والمتحف الوطني والمسرح الوطني فعاليتها وذلك بالتعاون لإنجاز التنوع الثقافي والمساواة.

بالإضافة لذلك تُعزز وزارة التعليم والثقافة التنوع الثقافي والمساواة من خلال تقديم منح حكومية وبالتعاون مع مجتمعات المجالي الثقافي من خلال أمور منها المشاركة في الأحداث التي تنظمها المجتمعات وتنظم بنفسها مختلف الأحداث للفئات ذات المصلحة وورشات عمل بشأن مسائل السياسة الثقافية المعاصرة.

تعزيز قاعدة المعرفة. يتطلب تعزيز التعددية اللغوية والتنوع الثقافي الآخر في السياسة الثقافية الفنلندية وكذلك في الحياة الفنية والثقافية معلومات بحث وتوضيح ومعلومات بشأن المؤشرات بشأن العقبات لإنجاز المساواة وإنجاز الأهداف التي تم تحديدها وكذلك المتابعة المنهجية وتقييم الأنشطة. برنامج التدابير مكون من تدابير تطور بمساعدتها جمع المعلومات واستيضاحها وإصدار التقارير بشأنها المتعلقة بالتنوع الثقافي والمساواة والتوضيح وطرق قياس القيم المستخدمة والجودة.

الفعالية كجزء من مجلس الدولة تتعاون وزارة التعليم والثقافة بشكل مكثف مع وزارة العمل والموارد المعيشية ووزارة العدل ووزارة الداخلية ووزارة الشؤون الاجتماعية والصحية بخصوص الأمور المتعلقة بتعزيز التوطين والتنوع الثقافي.

وزارة العمل والموارد المعيشية مسؤولة عن سياسة تعزيز التوطين والتشريعات القانونية وكذلك تطوير بشكل عام خدمات التوطين والتخطيط لذلك والتوجيه والتنبؤ المسبق. تعمل وزارة العدل على تعزيز ومراقبة إنجاز حقوق المشاركة الديمقراطية وتنسيق تنفيذ قانون المساواة في مجلس الدولة. كما أن وزارة العدل قد طورت أيضًا نظرية وسياسة العلاقات السكانية الجيدة. تشمل مهام وزارة

الداخلية من ناحيتها الأمور المتعلقة بالهجرة، حيث يتم التعامل معها على المستوى العملي من قبل دائرة شؤون الهجرة. وزارة الشؤون الاجتماعية والصحية مسؤولة عن التخطيط والتوجيه وتنفيذ السياسة الاجتماعية والصحية، وتنسيق الإجراءات التي يتم من خلالها زيادة رفاهية السكان والمشاركة الاجتماعية وكذلك الصحة والقدرة على الفعالية.

يتضمن برنامج الإجراءات فعاليات عملية تعزيز الوزارة من خلالها التنوع الثقافي والتوطين ضمن نطاق مجلس الدولة من خلال أمور منها المشاركة في التحضير لبرنامج التوطين للدولة وإنجازه وإنجاز نموذج الفعاليات "الحوارات الوطنية" لوزارة المالية من خلال تنظيم نقاشات حوارية وكذلك التخطيط لفعالية وزارة العدل للثقافة وحقوق الإنسان "مهرجان Y" وإنجازها عام 2024.

متابعة البرنامج والتحديث. تتم متابعة إنجاز إجراءات البرنامج كجزء من توجيه وإدارة القطاع الإداري، بالاستفادة من أمور منها المؤشرات والأبحاث والتوضيحات. يتم تحديث البرنامج بناءً على الاحتياجات الناشئة عن العمل الاستراتيجي للوزارة ومجلس الدولة وكذلك بناءً على الحوار المتبادل وأعمال التطوير مع ممثلي مجال الفعاليات الثقافية.

Appendix. Summary in Finnish, Russian, Estonian, Arabic, English and Somali

The Ministry of Education and Culture's action plan to promote diversity in the field of arts and culture is based on the final report of a working group appointed by the Ministry, which was published in January 2021.¹³

The working group was asked to propose guidelines and measures which would enable the arts and cultural policy to take better account of cultural diversity arising from immigration, and help improve equality and non-discrimination in the arts and culture sector.

The objectives also included strengthening the social inclusion of persons with a foreign background through arts and culture, improving participation in arts and cultural life, and promoting integration and dialogue between population groups through arts and culture.

Finland has always been a culturally and linguistically diverse society that is in constant change. Many cultural and language groups have a long history in Finnish society, and diversity is not limited to the immigration of the recent decades.

The working group proposed that the increasing diversity of the Finnish population would need to be considered in the planning and decision-making procedures in arts and cultural policy, and outlined three cross-cutting principles that the Ministry of Education and Culture should base the action plan on:

1. Ensuring equality and non-discrimination both at the level of principles and at the level of practice.
2. Recognising that Finnish cultural heritage has always been diverse and formed in interaction between cultures. It is important to identify diversity and recognise its existence. Intercultural dialogue needs to be further strengthened.

13 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#): Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021
[Art, Culture and Diverse Finland](#): Final Report of the Working Group for Cultural Policy, Immigrants and Promotion of Cultural Diversity, 2021

3. Emphasising that education and competence play a key role in the success of Finnish society. Regardless of their background, everyone should have the opportunity to increase their knowledge and skills and to utilise their competence and creativity, both at work and in leisure activities.

The report proposes 40 measures in the fields of cultural policy, financing of culture, employment, professional development, cultural services, intercultural dialogue, and research-based knowledge and statistics.

The working group proposes that an action plan be drawn up at the Ministry of Education and Culture for promoting cultural diversity through concrete measures in cultural policy and in Finnish arts and cultural life. Indicators, studies and analyses should be used to monitor the implementation of the action plan as part of the guidance and management processes in the branch of government.

Sections of the action plan

Strategy work and funding (Ministry of Education and Culture). With the help of “Art, Culture and Diverse Finland – Ministry of Education and Culture’s action plan to promote diversity in the field of arts and culture”, the Ministry will implement the cultural policy objectives set out in its strategy by means of performance, target and resource guidance and monitoring together with the agencies, cultural institutions, municipalities and organisations in the field of arts and culture in the Ministry’s branch of government.

Published in 2017, the Strategy for Cultural Policy of the Ministry of Education and Culture extends to 2025. The strategy recognises the diversification of population development and the increase in the share of population with foreign background in Finland. When the strategy is next updated, the impact of these developments on cultural policy should be examined more extensively.

The Ministry promotes cultural diversity, equality and non-discrimination through its strategies and the work related to the funding of culture, covering the cultural heritage strategy, museum services and central government transfers for performing arts, municipal cultural services, discretionary grants in the field of culture, basic education in the arts, and increasing the teaching of Finnish and Swedish in higher education institutions.

Government agencies and national art institutions. Five agencies operate in the Ministry of Education and Culture’s branch of government for the arts and cultural policy: Arts Promotion Centre Finland, Finnish Heritage Agency, National Audiovisual Institute, Accessibility Library Celia and the Governing Body of Suomenlinna. The Finnish National

Agency for Education operates in the branch of government for education policy. The Ministry and the agencies agree on the priorities for promoting cultural diversity, equality and non-discrimination, the related measures and the monitoring of their implementation during the 2024–2027 performance agreement period. Agencies also have their own measures to promote cultural diversity, equality and non-discrimination.

The action plan includes measures for the national art institutions, the National Opera and Ballet, the National Gallery and the National Theatre for promoting the realisation of cultural diversity, equality and non-discrimination in their activities and work with audiences.

In addition, the Ministry of Education and Culture promotes cultural diversity, equality and non-discrimination by awarding discretionary government grants and partnering with cultural communities, for example by participating in community events and organising stakeholder events and workshops on topical cultural policy issues.

Strengthening the knowledge base. Strengthening multilingualism and other diversity in Finnish cultural policy and arts and cultural life requires research, analysis and indicator data concerning obstacles to the realisation of equity and the attainment of the goals, as well as systematic monitoring and evaluation of practices. The action plan contains measures to develop methods for measuring the quantity and quality of data collection, analysis and reporting on cultural diversity, equality and non-discrimination.

Role in the Government. The Ministry of Education and Culture works closely with the Ministry of Economic Affairs and Employment, the Ministry of Justice, the Ministry of the Interior and the Ministry of Social Affairs and Health in matters related to the promotion of integration and cultural diversity.

The Ministry of Economic Affairs and Employment is responsible for the general development, foresight, planning and management of integration policies, legislation and services. The Ministry of Justice promotes and monitors the realisation of democratic rights of participation and coordinates the implementation of the Non-discrimination Act in the Government. The Ministry of Justice has developed the theory and policy of good relations between population groups. The Ministry of the Interior is in charge of immigration matters, while the Finnish Immigration Service carries out the practical measures. The Ministry of Social Affairs and Health is responsible for the planning, guidance and implementation of health and social policy, and coordinates measures to increase the population's wellbeing, social inclusion, health and functional capacity.

The action plan includes practical measures by which the Ministry promotes cultural diversity and integration within the Government, for example by contributing to the preparation and implementation of the central government's integration programme, to the implementation of the Ministry of Finance's National Dialogues model by organising dialogues and planning, and to the organising of the Ministry of Justice's Y Festival on culture and human rights in 2024.

Action plan monitoring and updates. Indicators, studies and analyses will be used to monitor the implementation of the action plan as part of guidance and management processes in the branch of government. The action plan will be updated based on needs arising from the Ministry's and the Government's strategy work and on the dialogues and development work with representatives of the cultural sector.

Lifaaq. Qoraal kooban oo ah luqadaha finishka, ruushka, istooniyaanka, carabiga, ingiriiska iyo soomaaliga

Qoraalka ay soo saartay wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanka ee ku saabsan horumarinta arrimaha farshaxanka iyo dhaqanka ee barnaamijka waxqabadka arrimaha kala duwan, waa mid ku salaysan warbixintii ugu dambaysay ee kooxda shaqada ee ay wasaaraddu arrinkaas u xilsaraaty, kaasoo la daabacay bishii Jannaayo ee sannadka 2021-ka.¹⁴

Shaqada kooxdu waxaa ay ahayd in ay soo bandhigaan tilmaamo iyo waxqabadyo la raaco, si tixggelin gaar ah oo ka wanaagsan sidii hore loo siiyo dhaqammada kala duwan ee dadka waddanka u soo guuray, iyo in la dhiso mustaqbalka goob dhaqanka iyo farshaxanka oo loo siman yahay oo caddaalad ku salaysan.

Ahdaafta la tiigsanaayo waxaa ka mid ahaa in iyadoo la kashanaayo dhaqanka iyo farshaxanka la xoojiyo, ka qaybqaadashada arrimaha bulshada ee dadka ajaanibta ah, xoojinta ka qaybqaadashada nolosha dhaqanka iyo farshaxanka, la qabsiga waddanka, iyo sidoo kale horumarinta wadahaadalka iyo saamayn isku yeelashada dadka kala duwan, iyadoo la adeegsanaayo qaababka dhaqanka iyo farshaxanka.

Finland waxaa ay waligeedba ahayd bulsho dhaqan ahaan iyo luqad ahaanba kala duwan, taasoo si joogto ah isu bedbeddeleysa. Arrinka ku saabsan kooxaha kala dhaqanka iyo luqadda ah, waa mid taariikh dheer oo soo jireen ah ku leh bulshada Finland gudaheeda, kala duwanaanshuhuna ma ahan mid ku xaddidan dal u soo guuritaankii muddadii tobaneeyada sano ahayd ee ugu dambaysay.

Kooxda shaqadu waxaa ay so bandhigeen maadaama dadweynuhu ay yihiin kuwo dhaqamo kala duwan ka soo jeeda, in tixggelin gaar ah la siiyo go'aan ka gaarista iyo qorshaynta dhammaan arrimaha ku saabsan siyaasadda dhaqanka iyo farshaxanka, waxaana ay soo jeediyeen in la raaco saddex mabda'a oo sawir guud ka bixinaaya arrinkaan, kuwaasoo ay wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanku sal uga dhigayso barnaamijyadeeda waxqabad:

14 [Taide, kulttuuri ja moninainen Suomi](#): Kulttuuripolitiikka, maahanmuuttajat ja kulttuurisen moninaisuuden edistäminen -työryhmän loppuraportti, 2021
[Art, Culture and Diverse Finland](#): Final Report of the Working Group for Cultural Policy, Immigrants and Promotion of Cultural Diversity, 2021

1. Xaqiijinta sidii sinnaanta iyo caddaaladda loogu hirgelin lahaa qaab ku dhaqmid ahaan ah, si la mid ah sida loogu dhaqangelinaayo mabad'a ahaanta.
2. Ogeysiinta ama wargelinta ku saabsan in dhaxal-dhaqameedka Finland uu marwalba ahaa mid kala duwan oo ka dhashay xiriirka iyo saamayn isku lahaanta dhaqammada. Waa arrin muhiim ah in la aqoonsado kala duwanaanshaha iyo in la aqoonsado jiritaanka arrinkaas. Sidoo kale waa in si ka badan sidii hore loo xoojiyaa xiriirka isa saamaynta dhaqammada.
3. In xoogga la saaro arrinka ah, in aqoonta iyo waxbarashadu ay muhiimadda weyn oo aasaas ah u yihiin horumarka bulshada Finland. Waa in qof walbaa uu helo iyadoo aan loo eegaynin halka uu asal ahaan ka soo jeedo, fursad uu sare ugu qaadi karo aqoontiisa iyo xirfaddiisa, islamarkaana uu uga faa'iidayso karo arrimahaas, kuna wareejin karo shaqadiisa u gaarka ah iyo waqtiyada uu firaqaha yahay.

Warbixinta waxaa lagu soo jeediyay iskudarka guud illaa iyo afartan waxqabad, kuwaasoo khuseeya siyaasadda dhaqanka, maalgelinta dhaqanka, shaqaalaysiinta, horumarinta xirfadeed, adeegyada dhaqanka, wadahaladalladda iyo wax isweydaarsiga u dhexeeya dhaqammada, iyo macluumaadka iyo tirakoobyada la baaray.

Kooxda shaqada waxaa ay soo jeedisay in wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanka ay diyaarisoo barnaamij waxqabad, kaasoo hawsha dhabta ah ee laga leeyahay ay tahay sidii loo horumarin lahaa kala duwanaanshaha dhaqammada ee siyaasadda dhaqanka iyo nolosha dhaqanka iyo farshaxanka ee Finland. Waxaana hirgalinta barnaamijkaas lagula socon doonaa ka qayb ahaan dhanka hoggaaminta iyo hagista maamulka, iyadoo looga faa'iidayso arrimaha ay ka midka yihiin sharrax ka bixinta barnaamijka, cilmibaarisyada iyo caddaymaha arrinkaas ku saabsan.

Qaybaha barnaamijka waxqabadka

Qorshe hawleedka iyo maalgelinta (Wasaaradda Waxbarashada iyo dhaqanka).

Iyadoo la kaashanaayo barnaamijka waxqabadka "Farashaxanka, dhaqanka iyo kala duwanaanshaha Finland- barnaamijka waxqabadka ee wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanka ee lagu horumarinaayo kala duwananaashaha farashaxanka iyo arrimaha dhaqanka", ayaa wasaaraddu waxaa ay hirgelinaysaa istaraatiijiyaddeeda waafaqsan siyaasadda dhaqanka iyadoo la adeegsanaayo, natiijooyinka, qaababka ah maareeynta ilaha awoodeed ee la haysto, islamarkaana kaashanaysa hay'adaha maamulka, xarumaha dhaqanka, degmooyinka iyo ururrada bulshada ee farshaxanka iyo dhaqanka.

Qorshe hawleedka siyaasadda dhaqanka ee wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanka waxaa la diyaariyay sannadkii 2017-kii, waxaana uu socon doonaa ilaa iyo sannadka 2025-ka. Qorshe hawleedka waxaa lagu ogaaday kala duwanaanshaha dhanka horumarka bulshada iyo tirada dadka ajaanibta ah ee sii kordheysa ee dalkaan Finland. Waqtiga soo socda ee qorshe hawleedka la cusboonaysiinaayo, waa muhiim in sidii hore si ka duwan oo dhinacyo badan leh loo hubiyaa sida horumarinta arrinkaan uu saamaynta ugu leeyahay siyaasadda dhaqanka.

Kala duwanaanshaha dhaqanka iyo sinnaanta iyo cadaalada arrinkaas waa mid lagu horumarinaayo shaqada qorshe hawleedka ee wasaaradda dhexdeeda iyo shaqada khusaysa maalgelinta dhaqanka, waxaana ka mid ah arrimahaas, qorshe hawleedka dhaxaleed ee dhaqanka, waxqabadka matxafka, arrimaha ay dawladdu kaga qaybqaadanayso farshaxanka, adeegyada dhaqanka ee degmooyinka, caawimaadda ku salaysan ka fiirsashada ee laamaha dhaqanka, waxbarashada aasaasiga ah ee farshaxanka iyo in machadyada sare lagu kordhiyo waxbarashada luqaddaha finishka iyo iswidhishka.

Hay'daha dowladda iyo waaxaha dhaqanka ee heer qarameed. Maamulka siyaasadda dhaqanka ee wasaarada waxbarashada iyo dhaqanka waxaa ka shaqeeya oo ay ka kooban tahay shan hay'adood: Xarunta horumarinta farshaxanka (Taike), Matxafka, Machadka heer qaran ee maqalka iyo muuqaalka (KAVI), Maktabadda Celia iyo gudiga daryeelka qasriga Finland. Guddoonka waxbarashada ayaa wasaaradda u qaabilsan arrimaha la xiriira siyaasadda waxbarashada. Wasaaradda iyo hay'adahaas hoos yimaada ayaa ka heshiinaaya muhiimadda horumarinta sinnaanta iyo caddaaladda iyo kala duwanaanshaha dhaqammada, waxqabadyada arrinkaas khuseeya iyo la socodka natiijada, iyadoo la kaashanaayo natiijada xilliga heshiiska ee 2024-2027. Waxaa intaas dheer in hay'aduhu ay leeyihiin waxqabadyo u gaar ah oo ku saabsan horumarinta sinnaanta iyo caddaaladda iyo kala duwanaanshaha dhaqammada.

Barnaamijka waxqabadka waxaa kaloo uu ka kooban yahay waxqabadyo ay hay'adaha farshaxanka qaranka, hay'adda qaranka ee ooberada iyo baleetiga, galeeriyada qaranka, tiyaaratka qaranka, ku horumarinaayaan hawlhooda u gaarka ah iyo hirgelinta shaqooyinaka guud ee ku saabsan horumarinta sinnaanta iyo caddaaladda iyo kala duwanaanshaha dhaqammada.

Waxaa intaas dheer oo wasaaradda waxbarashadu ay ku horumarisaa sinnaanta, caddaaladda iyo kala duwanaanshaha dhaqammada, iyadoo bixisa caawimaad heer dowladeed ah iyo wadashaqayn ay la samayso ururrada bulshada ee qabta hawlaha dhaqanka, sida iyadoo ka qaybqaadata hawlaha ay ururradaasi qabanqaabiyaan, iyo in ay wasaaradda laftigeedu qabanqaabiso kooxo xiriir danwadaagnimo ah iyo siminaaro ku saabsan su'aalaha markaas taagan ee khuseeya siyaasadda dhaqanka.

Xoojinta saldhigga macluumaadka. Xoojinta luqadaha kala duwan iyo kala duwanaanshaha dhaqameed ee siyaasadda dhaqanka ee Finland, waxaa ay u baahan tahay in la sameeyo cilmibaarisyo, caddaymo iyo sharraxaad ku saabsan caqabadaha hortaagan xaqiijinta saiinaanta iyo cadaaladda iyo hirgelinta ahdaaftii la dejiyay, iyo sidoo kale la socodka xaaladda oo nidaamsan iyo qiimaynta waxqabadka. Barnaamijka waxqabadka waxaa lagu soo daray waxqabadyo, kuwaasoo iyadoo la kaashanaayo lagu horumarinaayo kala duwanaanshaha dhaqammada, sinnaanta caddaaladda la xiriirta macluumaad uruurinta, caddaynta, cadadka warbixinaha la isticmaalay iyo tayada qaababka wax lagu cabbiraayo.

Hawlaha golaha dowladda. Wasaaradda waxbarashada iyo dhaqanka waxaa ay wadashaqayn joogto ah oo ku saabsan arrimaha la xiriira horumarinta la qabsiga dalka iyo kala duwanaanshaha dhaqammada la leedahay, wasaaradda shaqada iyo meheradaha, wasaaradda caddaaladda, wasaaradda arrimaha gudaha iyo wasaaradda arrimaha bulshada iyo caafimaadka.

Wasaaradda shaqada iyo meheradaha waxaa ay mas’uul ka tahay siyaasadda lagu horumarinaayo la qabsiga dalka iyo sharci dejinta iyo horumarinta guud ee ku saabsan adeegyada la qabsiga dalka, qorsheyntooda, tilmaanbixinta iyo ku xisaabtankooda. Wasaaradda cadaaladda waxaa ay horumarinaysaa islamarkaana la soconaysaa hirgelinta dimoqraadiyadda xuquuqda ka qaybqaadashada iyo iskuduwidda dhaqangelinta xeerka sinnaanta iyo caddaaladda ee golaha dawladda. Wasaaradda caddaaladda waxaa ay sidoo kale horumar ku samaysay aragtida la xiriirta xiriirka wanaagsan ee dadweynaha iyo siyaasadda. Shaqada wasaaradda arrimaha gudaha waxaa ka mid ah hawlaha la xiriira waddan u soo guurista, kuwaasoo Hoggaanka socdaalku uu si dhab ah u maareeyo. Wasaaradda arrimaha bulshada iyo caafimaadka waxaa ay mas’uul ka tahay qorshaynta siyaasadda caafimaadka iyo arrimaha bulshada, tilmaanbixinta iyo dhaqangelinta hawlaha la qabanaayo, kuwaasoo lagu kordhinaayo nololwanaagga dadweynaha, ka qaybqaadashadooda arrimaha bulshada iyo sidoo kale caafimaadka iyo awoodda waxqabadka.

Barnaamijka waxqabadka waxaa uu ka kooban yahay waxqabadyo la taaban karo, kuwaasoo ay wasaaraddu ku horumarinaysa kala duwanaanshaha dhaqammada iyo la qabsiga dalka ee xukuumadda dhexdeeda, arrimaha ay ka midka yihiinn, ka qaybqaadashada diyaarinta iyo hirgelinta barnaamijka la qabsiga dalka ee xukuumadda, barnaamijka waxqabadka wasaaradda maaliyadda ee “wadahadlka qarameed” kaasoo lagu hirgelinaayo qabanqaabinta wadahal qaab wadaxaajood ah u dhaca iyo qorsheynta iyo qabanqaabinta ay wasaaradda caddaaladdu samaynayso sannadka 2024-ka ee ku saabsan dhaqanka iyo xuquuqda bani’aadamka ee loogu magacdaray “Festifaalka Y”.

Cusboonaysiinta iyo la socodka barnaamijka. Waxaa hirgelinta barnaamijkaan lagula socon doonaa dhanka hoggaaminta iyo hagista maamulka, iyadoo looga faa'iidsanaayo arrimaha ay ka midka yihiin sharrax ka bixinta barnaamijka, cilmibaarisyada iyo caddaymaha arrinkaas ku saabsan. Barnaamijka waxaa la cusboonaysiinayaa iyadoo lagu salaynaayo baahiyaha ka dhashay shaqada istaraatiijiyadeed ee wasaaradda iyo golaha dowladda, iyo shaqada horumarineed iyo wadahalada lala yeelaanaayo wakiillada hay'adaha dhaqanka.

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

Meritullinkatu 10
PL 29, 00023 Valtioneuvosto
p. 0295 16001
okm.fi

ISSN 1799-0351 PDF
ISBN 978-952-263-928-8 PDF